

15 1 P-3567-1
ДЕРЖАВНИЙ

Архів з бірому
Горьківсько-Березанська округа ОДУЧ

ПАПКА

ДЛЯ

15

паперів

Суєтсько-коєтський осередок на хрестіка корії, "Вісник з терету" [Беребовненського надрайону ОДУЧ] за місяць - грудень 1945 р.

Триєтально оформлений суєтсько-коєтського осередку Беребовненського надрайону ОДУЧ за місяць 1945 р. ?]

Машиннопис

Ураїні речей: Листопад 1945 р.
15 січня 1946 р.

20 Уїєтських документів; 4

Уїєтських аркушів; 33

Зберігали: поєтійно

ДЕРЖАВНИЙ архів
Чернівецької області
P-3567 1 15
Список Справа

СУСПІЛЬНО - ПОЛІТИЧНІ ОУМІД.

/ за місяць лютого 1945 р /

I. Більшовики:

I. Адміністрація:

Якщо блидє розглянути склад районних та сільських управлінь, то доводиться ствердити, що чисельно більшовицька адміністрація в цих низових клітинах як нешто велика: райони зі своїми чисельними відділами та рядом осередків різних організацій з великими штабами людей без порівняння перевищують волості; а навіть і сільські управління крім латного голови і секретаря навіть арадстановиків районного / фінансанти, сітку десятника, а на додаток ще в удовновокленого в району / арділені в останніх місяцях / аривначено на одне, або частіше на два села. І коли візьмемо від увагу ще і те, що у важливих кампаніях / озники, хлібодачі / висилають на села ще і арацівників в району, то ясно стане, чому, незважаючи на асиене, а то й оаоциїне ставлення населення до вярджоння влади, ці вярджоння, хоч і аоваруюно, то все ж таки виконуютьсі то скоро.

Провідні місця в адміністрації займають східняки, в яких частина москалі, а решта українці, що відрізняється від аерших тільки україн. нависьком / міх цими в багато в українізованих лідіах / . По більших центрах - містах багато місць в урядах займають аоляки, як більш довірені у совітіах, решта місць займають українці - ачадніаки, які на цих місцях або аоаарку або як аісля віааду аоляків на аахід. лідів в мало. Все ж таки українців аоаоміа усіх в найбільше. астанньо в деяких районах аареводили будьао українізацію урядів: москаліа / навіть в аосакомату / ааборали на схід / в цьому ааарями відрозили і-фіри / , а на їх місце ариішли українці - східняки. аичайно а така аміна крім формальності користі не аринесло.

Уаоновані ао селах, що аичайно аоають такаа функцію аачальників стрибків - це саяі східняки, колишні аартивіаии або ранені віаькоаики. Вони докваліао аостудіаоують відносини в селі і старчують в кожним ва аівіаітися, щоб тим краще аогти держати село в ааарухенні. Безааречно, що між ними в такаа люди, які або дуже солідно ааконують свої ааааіаія, або цілком ачаабуають. Між уаонованіаии бувають часом і такі, що аідчас німецької інаваії ааробули, чи аареховувалисі між населенням, а ааар в цьому аааому аааі в уаонованіаии і аому, що добре аають всіх людей і докваліао арануютьсі у відносинах і наае атраох аела, ніщо не уде їх увааі, такі аосібняки аають аоатрахом аа аела і то тим більше, коли мають вірних стрибків, а аоловно добре аарганізовану сітку доношиків, що ім іааа докваліаої аобіааності ао аааом цілком добре адається.

Голови сіларад та інші ариіаіаіаики - українці, а рідко у аичайноаі ачааааах / міста-, аольські аосередки / аіають аоляки.

2 НКВД + НКГБ

При НКВД ааіаіті арацівіаики молоді і менше доавідчені. Між ними в аае аааоа і ачаааіаики, НКГБ, що аоаовіае аааар аарданні колишнього НКВД, - це ааарі доавідчені і безаааааіні дуаоубоа / ще колишні аааіаіаі / . В НКГБ аичайно аобіааіаіаіае багато лідіах, ао аміається, в більшій мір в українізовані / аоааяково в аріаіаіаом на аанко / , бо тут вони мають нааоду в ааріаьніаі ааосіб аауаіаіаісі над в українським населенням.

аивоаи бувають тільки рідкістю і то не аріміаютьсі в кожному райні - це аае аичайно від аактивності рварну. ааміа аивоаи бувають цілком інаае ніж ауче окуаааіаі ала ааааель більшовіаіаіаі до аела ариіааіаіють в аені, ааіаіають роаіаии, якщо адається / то ариіааіаі аріааають / .

членів цих родин, що не встигли ще втіти. Був одинокий тільки вояк в Ізбівку, що до села приїхав з означеним дозвільним відділенням вийти до них, де він вказав і забрали із шістьох тих деяких членів родин, бо інші або втекли, або ще до цього часу не почували в дома. Після доїхали на Кругульці, але вже доїхали, то зі вказаних залишилися тільки одна жінка, решта втекли. В Кругульцях таким самим дозвільним вийти чотири родини і тоді відїхали до району.

Звичайно усіх вказаних держать в районі і коли не вийти на цілу рідню, то старногся вказати тих останніх і щоби тоді при нагоді вивозять. Розуміється, що відчас таких вивозів нищать господарства.

Одного разу мали вивезти таких двох криворучних господарів і коли одного спитали чи в нього, що знищено, то цей відповів, що нічого /хоч, розуміється, знищили босяки все господарство і його вивезли; але другий розповів до широти і вясиле, що знищили в нього все, то цього не аустали, мовляв, доїдеш на Україну, бо й так не має чого вразитися домів.

Був випадок, що знищили майже т. зв. "закладників": у селі /Коломо-ві/ знищено дошовиків. На другий день приїхали босяки і ховили вивезти цих людей, що були дозвільно назначені, як відозвільнені за селом в селі /розуміється, що ці люди самі бегачі господарі та можності оведомити /, але, як звичайно, ці люди втекли, тоді їх господарства знищено, а тільки босякам едилось вивезти одну рідню і матір відозвільника.

В звичайному вивезено в цілого герану 13 родин.

3. Господарство.

Під оглядом господарським село цілковито впадає, ніщо скінчалося ряд причин: брак робочої сили, брак інвентаря і т. д., а в кінці часом старелення до господарки самого таки селянства; при всякій нагоді доводиться доцуги: "бог зна чи мені гра буде того, що роблять, бо не знає чи дочкаю на другий рік"

Вся торгівля зводиться тільки до спекуляції і звичайно на рахунок сільськогосподарських товарів за товари першої потреби. На спекуляції можна купити все, але до дуже високих цінах; а в населення так селян, як робітників брак гроша: бо перших докінчують великі податки, бавмірно високі в численні дошки за всякі інші менші і більші податки; а від других висотють також дошки /нарав дошовина дятні/, та немовірно високі ціни на харчування. Щоб врятувати лихові, коли і всякого рода контингенти вказують населенню відто мінімальні кількості грошей, село інтенсивно родокже самогонку, яка доить добре вказується і то головню тавар, коли дошло до переходу в фронту військо купує багато самогонки /други всім для збільшення цінах це торгівля зі складу: населення /звичайно в надзбручанських сід/, користуючи в цього, що на збручам відчувается великий брак хліба-голод та, що збруч можна всякому доїхати без ладних дозвільних, їде на схід в першу /звичайно в надію, бо тамте в будень за арацем в колгосаі не має часу навіть додумати до баєр/ і дозвіль до високих ціні.

Головно востанньому місяці активно учисть в торгівлі - спекуляції беруть червоноарміяці, що нагербавши велику кількість і во навіть цінах товарів, міняють за самогонку або дозвіль до досить низьких цінах, в яких нічого не орінують /одного разу дозвіль червоноарміяць гарний окупили матеріал до двісті руб., жінки ховили розкучили але надішла охідячка і окувала: "Чому, дурак, так дешево дозвіль?" Тоді червоноарміяць забрав це і відїшов - від окупили; деякі носять дозвільна годенників /навіть досить ціни/ і міняють в селі до дві літри самогонки/. Бездогачо, що така торгівля із жінками дуже часто вказана в неморальними органами.

В кооперативі крім великої кількості одеколону та інші космогники, що річ яка селянство не купує, часом вказується в мінімальній кількості

сіль, сірники, мило, а навіть часом і мило, актуру, що одначе не може
вмоделювати догреб села, бо крім обрави кооперативи та всіх інших
керівників села, мило що кому додідав. Продажа товариств кооп. відбу-
вається тільки за рахунок обміну за яйця.

З огляду на це, що важко дістати промислові вироби, бо до держав-
них ціні не дістають, хіба до спекулянтів, маю селянина не стати,
само старається бути самонестарчалний, доволі увваляються від міе
міста -- ось івва браку реманю широко поширилося гурбарство, виарали
ють навіть досить якісні всякого рода реміля, збільшився виріб всяко
го рода золотка; в селях, до стоне фронт іконичено довід, змінено
лого бляшим / случайне значаю бляички в консерв; місце зміненої
ломки вавойовує деревяну

4. Пропаганда.

Під теорією до ру у більшовиків до розв'язання на часі крім різних,
так би мовити, савоових сарав в діянні: дозвешовання сусудільства,
хочби частинно, а радше зномити в масах націерську вадрність і віру
саодівання на краще майбутє, щоб відірвати маси від активної участі
у визвольній боротьбі і довернути у дозвешованих рабі, що має дойти, чи
то шляхом більш революційним еволюційним == пропаганда, що наендо
доводить до бажаних усідхів, чи більш допрогресивним шляхом і дозвешованим
== терор.

Дійсно пропаганда більшов. намагається свої завдання викрити:
пропагандистом став кожний і на всякому місці хоч значаю це нама-
гання ставити безусадішні, бо слухачі це, або цілком не одримують
доказом в саодіане саанія на мітінг, а коли і не саить, то думкам
ми виглибленні в чорні буденні дозвешовання цілком не має змісту
дозвешованого; активніші мітки, коли зацікавлені в змісті промови, то
в місця промовцеві у вічі відносить цішодруж / коли босяк розгові-
дає доо це, що вергануть в війська, то мітка відмітила: хіба самі
каліки; а яков дозвешоване віднос дозвешовання до розакіше сарав в
копгосаї, а саме, що і в нас створює копгосаї, щобі було краще жити.
мітка саодіана: "То ми будемо вадригати до слугів і праці, як на
сході?" / домія населенням ходять чулки, що на сході це має явище
== це в саодіанні мітки, що була на цьому мітінг. Правда, що не всі
у всіх селах бувє така надружена атмосфера на мітінгах, це явищайно
визниклоє став, зялекно від активності на- та насаелення самого
населення, а в великіх мірі від нагітки на це село більшовицької
голоты. О вже так коротко дозвешованні села, що населення на стів
лькн стерервеноване, що боїтьса навіть свої думки, босяк став дозвешован
хом, як колись заврик, там в цих дозвешованих мітінгів розходятьса
тільки в важким вітханям і дозвешованими думками, бо всякий дозвешован
більшовицьку брехню.

О-то ц.м. кінчавоє рачіноць амнастії для "обдурених", щобі дти
в дозвешован, тому зміст всіх мітінгів вадився до вадиків до всіх
"вабраних раяжських горожан", щобі ашли в дозвешован, якщо хочуть живи
/чомусь не животити, бо інакше будеїм вадитбиль, виводили найморірно
валікі числа вголешених хоч це значаю була брехня, щобі вдоморанізу
вувати населення і віддіальників та тим самим арикорити ре дозвешован
вголошення, щобі будьто наявно вадемонструвати дозвешованним ваді-
мачія віддіальників == арихід в дозвешован організували блазакські коме-
дії, висуваючи до раюку будьто "бандьорів", саодіально відібрано
до цього стрибків.

На мітінгах не було кінци какиаєм на "дику роботу дозвешован
них націоністів" та дозвешован, що народ /чомусь не ніть /за раку
"руманцьку роботу із горлорівань розвадити". Це саобаче скимліня
досягло кульмінаційної точки головно тоді, коли вадішли труди сексовів;
але значаю це саобаче виття, які брехливе малювання "корстолих катує
вань бандьорам мирного населення" /треба розуміти докошикіє /цілком

6. Просвіта.

Клуби до селях не ведуть жодної роботи. В приміщенні клубу часом у несприятливу погоду відбуваються мітинги. В районцях колись більшість робітничих осередок має свої читальні, куди колись після армії мусить виходити, головню на політгодики. За не відсутність досягають до відомидальности.

7. Інтелігенція.

Більшоміцька інтелігенція = це урядники рай. центрів та до селях учителі. Учителі в селях = в більшості літні і то сама молодь. Заря науки до школах немає, тому учителі = східняки виїхали. Урядники в рай. онях = це до більшості рай. оні колишні військовики, або люди, не відбілі до війська. Тому, що на захід висилати в районі ко кращі елементи державного число між ними = армії. По національнійности найбільше кацаві, а решта українці. Безарешно, що в між ними і люди, але же просвіщені бо вукраїнізовані. Особливо радянська власть хочли українізувати уряди районцентрів: кацаві хочли мігруватися на схід, на їх місце приїжджають українці = східняки. Радянська інтелігенція = люди вірні сталінським законам / армія = менше на людське око, а коли і хтось думає інакше, то зі своїми думками не вилізає, бо боїться. Можна хіба подуматися про відхилення деяких людей, відносне розмови з ними про укр. національний рух: що про боротьбу укр. революціонерів не говорять в москворсько = армія = ською уважливості, але оцінюють всі факти об'єктивно, а то навіть і дащо армія.

8. Служба здоров'я.

У кожному районцентрі в шафраль та поліклініку в шафраль. До шафрала мало кого приймають через брак місця бо лікуються тут також військові = ці, що перебувають в місці. Над цивільним населенням дуже мізерний догляд: немає відділення, брак ліків. Над військом оціка дащо краще. В шафралах також ліків брак. Лікарську доміч дається за рахунок держави. Лікарі східняки і то частіше люди, армія і люди-західняки виїхали за фронт, а українців вивернувало НКВД. Навіть санітарки та дівчата домічці особливо приїжджають зі схід.

9. Суспільна оціка.

Влада дає доміч багатішим інтеріям, літкам, літкам, яких чоловіки в чоловіки вали на фронті, інтелідам, що пришли із фронту; домога ця значаю на стільки мала, що немає мови про одержання. Дається також доміч до старці контингенту і до старих немічим старикам і демобілізованим в ділої армії до сузі доміч в тільки на шафрлі, бо коли хтось не дає збік на хлібадоу тому, що армія, то за це беруть доміч в нешто збік на фонд червоної армії. В шафрлі також органи, що мають оцікуватися великими бездопоміжними дітьми для цього збирають всіх дітей, що хочуть без оціки, спеціальні установи і тут цих, що будищо мають робити висилковий на відомидну армію, а інших у відомидне місце, значаю радгосп, де мають діти перебувати і дащо відучитися. Цілоком інших дітей віддають до дитбудинку. По суті це фактичного значення не має, бо відомидні установи своїй армії солідно не споряджують та в умови життя дітей в вірост нестерпні.

10. Відбудова.

Не перебудовується жодної.

11. Червона Армія.

докладніше характеризувати білії із частин ЧА, що перебувають тепер в герені внаслідок тому, що Армія не могла стрітись в біліїми, що б безпосередньо договорити на деякі дитиня, а оскільки про білії в домі населенням ходять різні, так що годі схопити аравильно дієний стан. Та все таки факт, як ось, що під час переходу однієї частини втілює двадцять людей, став довший яскравим прикладом відношення вояцтва до армії, що всі чекать нагоди, щоб розбігтися домів. Не без того, щоби не відбувалися зміни у світоглядності вояцтва у відношенні до вільної боротьби соціалістичних народів (РФ, а радше до боротьби за перебудову (РФ. Ось один старшина, повернувшись з фронту, аїхав до якогось в селі цьому селі, де перебував доще під час переходу фронту і хотів стрітись в віддаленні. Коли йому це в кінці вдалося, то розповів, що в армії досить повідомлені про вільну боротьбу в армії, що також і в армії зростає невдоволення і революційні настрої і тим більше в хвилину добору на рідні землі. Вояцтво під час перемісти та добору на заході має змогу приглянутися та бодай частинно добажити, як повинно виглядати життя і щодня годі зрозуміло як це великий контраст у відношенні до життя їх рідні, а тим більш відялося їм кожним радянське життя, коли в листа, чи оскільки довідалися про голод, а вкінці повернувшись на рідні землі, на власні очі добачили цей невідрадний стан.

Герени також щоби не нищити всі рядових армії цілі старшини безогляду на їх національність, а щоб непереможливі до нашої боротьби; це інша справа в НКВД = стани. Успинає також, щоби не голосилися, як приклад назив один в казахських народів, до якого, до занятті даного терену, видав уряд як зворотень, коли всі достанці зголосилися, то їх вивозили більшу частину населення виселили так, що цілі народ призначені на знищення. Вкінці оскільки допросив літератури і відіхав. Оскільки = українець старшина, а був в ним також руский майбутній відстаршина.

Ця же сам старшина оскільки, що арміяється і така Валька, яка, добачили багатство на заході, махнув іронічно рукою і сказав "нічого і в ніх будет, как у нас, когда їх розкоркулім".

Нещодавно в одній вільній частині якогось старшинку майбутній маюра, як кажуть, за якісь гріховні думки суворого політики уряду. Це також надзвичайний доказ про настрої армії, коли все і старшини стють небажонадськими.

До органів НКВД армія ставиться ворожо, як до саричників народнього лиха та гнаєсів, що животють за рахунок армії на фронтах арміями крові, а також вороже ставляться проти всіх енкаведівських оліягень ворожих населенню: ось в одному селі засірки НКВД = исти родини на вівія. В цей час на достор в цьому селі стояла арміська частина. НКВД = исти зашли до хати, де кранував кадіт і хотіли забрати рідно в цієї хати. Кадіт не дозволив, що в нахикувся на них в дачку: "де, ви, как розрадіятеся в мирним населенням = исти сімми, ховачесь за раші дачі, в роз час, як ми армізмом на фронтах своо крові досить цього! Ідіть на фронт і там докажу те героєства!" звичайно це вістки в Арекану населення.

Б навіть деякі в армії, що бояться бандорів. Це звичайно рускі, або деякі зі східних народів: ось ось така армієць худобу частіше старики і коли це буває коло ліса, то навіть на хвилину не відляють від себе кріс, бо "в лесу бандорі". Багато арміїць говорять, що вони бандорів не бояться, бо або: "ми їм нічого не вийкі", або: "ми такі сами як вони".

Ці частини ЧА, що проходять із фронтів через герен, частіше в сарає населення не мішуться, хіба коли стоять доще на достор втяжув їх раю до засідок.

II. Поляки.

Поляки згуртувалися збільшості до районів, чи селам, де комуні українців. Маса скучення поляків, головне село = це цілком відмінна світ від інших сіл. Тут майже польське расудблина в великою кількості стрибків, які вночі роблять варгу так, що і вночі туди годі, тому польське відділення чужься там надто сподібно. Українцям, що там були, або незначили реченець, коли маторь виборилися, або так стрибки збільшили репреси безчисленні ревізії віз, що вони, зриневолені обставинами мусіли перебраться в укр село.

По суті останньо польські центри змислилися ліквідувати внас дідок переселення поляків на захід, але це в мінімальній кількості, бо вичаюно відділять тільки із районів. Не всім полякам чужься метод скучення поляків. С села, де вараді виїхало вже декілька польських родин, що чули за собою зривину, але інші залишилися і цілком не виїхали, охоти відїждати на захід та вони шити свою господарку. Вони навіть саривають укр. незвольному рухові, але це мабуть більше зі страху, чим зо силарії до українців. Коли останньо мислять заридження, щоб вже остаточно переселення докінчити, то навіть цілком польські родини старяться зиниждовше обмігатися в відїждом. Щодо мішаних польських родин, то деякі так виїхали в укр. населеннями, але рішуче залягають неохоту їхати на захід. В загальному число поляків, що відїждять майже, незначне. Ці поляки, що відїждять залягають, щоб ніхто собі не думає, що відїждять моле зі страху перед бандирівцями, бо цих боярки і так вже зинищили, але тому, що не хочуть жити в колгоспі і бояться вигону на Сибір, тому відїждючи, навіть українців закликають, щоб стрималися виїхати в Польщу, бо там не буде, які колгоспів, які вигонів, які зинищувачого "терору". І деякі сім'ї, навіть згуртовані, скористали в переселення, щоб звільнитися від більшовицького надзору.

Відоміші поляки та польське відділення до укр. населення відносяться скрадно ворожо. Вони досить добре це бачуть, що, коли поляки виборуться на захід, то не тільки, що пропадає надія на "мале польське", але навіть всілякі домислення стануть не те що безвідсважні, а навіть смішні; тоді, як польський шкис не може добуватися думок "промоцрствозон польскен од мока до мока". Польські відділення на захід ще не виїхали, але їх активність вже менша. В деяких теренях майже цілком не проявляється, а тільки в одному терені в бойка, дії якої обмежуються до в грабунків населення.

Стрибки = це зняряддя в руках поляків для знання над укр. населенням. І надорослі молокососибільше відіся в шкіру українцям чим босяки. Щоб застрашити населення вони роблять ревізії навіть і вночі та при цьому рабують цінніші речі. Були випадки, що стрибки зринищили вночі будьто в роді відділень і аросили в госпадині, щоб аустили їх до хати. Коли вона категорично відмовилася, перає вибили вікно; але коли відістала до хати, відішли, депо загарбили і аішли. Стрибки, тому, що значять докладно всі стаяки, водять босяків на засідки. Навіть мінкам вака перебувати до селам і то не тільки місцеєм, а якими стрибкота безнастанно слідить, але навіть і чужим, бо стрибки значуть всіх людей в селі, а коли стрінуть чужу лядину, то задержують для аровірки і хоч самі такі босяки їм надовірять та застероженням ставляться до людей їх роботи, то це не востановляє їх і не змінює відношення до українців, асуті битих тим самим канчуком, що поляки.

Прява, що так польські загля, як і свідоміша верхівка до більшовиків ставляться не менш вороже, як і українці, члене проявляється в них думка, що укр. також зриневолені більшовицькими і сально їм треба б вести який боротьбу; а в дійсності між населенням ходять

чутки, що бубьто наш Аровід договорився з Аольським Аороводом з українці
район в Аольськими будуть бити більшовиків ці селетні Аоходять на Аольськ
АрадоАодібно із Аольських Аругіс/.

III. Жиди.

Жиди скуАчилися здебільша до містак, збо, зле в маншій кількості, до
районових центрах. Помітно жиди від громадської діяльності усуваються:
Аокидають уряди і Аригогорляються до виїзду на захід. Деяка частина
жидів виїхала на захід, головно інтелігенція в тім числі всі
ліквери. Деякі жиди займаються саргізлем - сАокуляціом.

Звуженьному Аід теАерішню Аору контакт жидів в укр. населенні
маже незмітний - Аримо не стрічуються, Аоне живуть в укр. сн радосні
і, тому Агонтурної роботи не ведуть; жиди, що встачли Аогато Аиде*,
визючи Аро їх колишню діяльність в час самосвіданості / навіть часто в
Аоовідань, чи Ароти жидівської виступи в час німецької окуАації.

XXX IV. Українська громадянство:

Акщо врати Аід увагу духовна стан укр. населення в Аимовій Аеріод чи
навіть ще в Аочатках весни, то безумовно доведеться відмітити деякі
зміни Аодекуди у відемному розумінні: виникне Аорільно цюя життєвий
розмах, колишня, на око, революційність має, часто багатішою частини
і інтелігенції, з міюце цюго займає страх надовірчивість і Аоліти-
канство - тут вилізло на верх настроєвість; зле в другої сторони, коли
розглянути Арі бевостаній терор, в Аюому Аило населенні в остяних мі-
сних, що, річ ясна, невиключююя і в АоАередніх місяцях га не в та-
ких широкіх штах в рядом методів для Аідірвання духового стану гро-
мАдянства, як нищення го сАодросте в майном - життєвий дорібок, вивори
/коли внас домінує Ариязання до рідної стріж /, в дельше Ари в Ари
революціонерів в боротбі в наслідок енергічяних і Аерекліяних Ароти
діл босякве Ароти укр. вивольного руху, Аерез що, Аі, що це зниклилися
АоветконсАіровувалися і тому настє частинний вастій в діянні, в населон-
хочє бачити рух, хочє бачити усахи в боротбі, бо воно живе емоціон
тоді і така стан мене Аюогідний, в може і частинно і АоАередній.

Одне в Аост ілю незмінно і вАеречено яинце сарад має - це бевов
стерожко вороже ставлення до більшовиків, які бевчисленними континента
ми, Аодетками і ін. драчками Аисивють населення остяня кровавицо, що
вваслідок цюго Аовернути Аого у беввольних воля бев власної ініція-
тви, думок і Аочувань в Аодинюком Аонюм АасАокоАти Аорожнючу виутка.
І своє майбутне Аоображення населення собі добре Аисорує, тому Аюю і
вірити, що більшовики тут не вдержаться. Хочє стрічуться Аю між
населоним речанціє, коли мають втікати соріти, то майже встди стріча-
ються: в вц цюму місяці має цюсь вибухнути, то, річ ясна, має Аринести
зміну існуючого Аяду.

Населення газет не читє, бо Аюуби не діяльні, в газету дістати ма-
же не можливо, хибя до сАокуляціяні ціні. В деяких снгах вичєрно Аіді
сних воборязували Ариномерувати газети, Аю в-іншх достяраїх Адержу-
ють в часом, як Аю шн менше Аисачи Аро бандьорів. Підміське населон
ни контактуючися частіше в містом довідуються, що деякі вістки в рад
дія і коментують їх на свій Аяд. Аому се Аолітиканство АоАерезься на
рівного рода вістки, шр в своєму Аороні були Аюлись вірні, Аю в наслідок
мандрірки Ао терені змінили своє Аначення.

Між населенням / крім інтелігенції і свідомішого громадянства / ная-
вн ОАИ не вкисєтьсє. Борціє укр. вивольного руху наживють бандьор-
речи, в наАчастіше АідАільняками та Аюістві Аюртнявнєми.

Українське громадянство майже в цілости включно в інтелігенцію
оріентується включно на конфлікт АРР зі союзниками, чи то бевАосередній
чи Аосередній наслідок конфлікту в Ауречинюю чи Ао крайності - Арація.

СУСПІЛЬНО ПОЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД

за місяць серпень 1945 р.

І. Вільшовики:

Вільшовики кожноразно збільшують переслідування українського населення, а українського визвольного руху зокрема. В своїй московсько-азійській ненависті та диких, не культурних стремліннях і намаганнях заломати духовість українського громадянства і відірвати його від здорових основ нації, цебо революціонерів-ініціаторів боротьби за оновлення героїчної духовості нації, за відродження української державності, стали не ухильні і безпощадні, що документують варварськими потягненнями: безчеленні репресії, звісні частини і нечаїними широкими масштабі ославами і майже безнастанними ревізіями, обмеження населення, нищевартісне ставлення українця від руского, як старшого і розумнішого брата - це змагання кремлівських імперіалістів здеформувати душу і світогляд українця та повернути Україну в колонію, чи навіть затерти сліди оземішності укр. нації; а даліше нищення моральних цінностей нації, що знищети в громадянстві стару традиційну мораль, та внести гниття і занепад здорового національного організму, що би затратилося почуття всего, що гарне, почуття всего величнього, а привернути звіринні інстинкти, заволодіння матеріальними надбаннями, задоволення повним шлунком - ось це все зло москви супроти української нації, які зараз широко практикується.

І. Адміністрація:

За цей місяць змін в адміністрації не зашло, так, як у попередньому місяці в районному осередку, переважно москалі, українці східняки та поляки, чи українці західняки. На отановичах всяких гофов чи завідуючи частинно це москалі та українці східняки. В районних центрах працюють ще дівчата, як бінаги, ти, бухгалтери, допоміжні сили, в цьому числі працюють дівчата із сходу.

Вже понад два місяці адміністрація району не брала участі в жодних репресіях проти населення. Урядники на села в загальному не виїздили, а тільки часом в неділю або свято, бо інші дні не були вільні із за жниє, приїхав якийсь партійний на мітінг; аж щоно в останньому часі, маючи в терені військовий залаги, район збирає урядників, озброє їх та ідуть робити облави/Босири/. Озброють навіть дівчат, але східнячок. На облави йдуть тільки українці західняки і то не всі, бо деякі беруть участь по своїй охоті.

Зараз вільшовики розвинули широко компанію по хлібоздачі. На контингент поза боротьбою з бандіровщиною, вони звернули найбільшню увагу, тому авгають до цієї кампанії всіх, кого тільки вдається: і всі урядники виїзжать на села /навіть з воєнкомату/ і військо використовує район - це, що квартиру в даному селі, а також висилає арміюців з прикріпленого до району відділу, і залізничників, і учительство. З огляду на це, що такого драпіжника прикріплюють до десятника і він відповідає за стягнення контингенту із свого участка, ці драпіжники перебувають в селі по кілька днів.

Пі роводи села осаджені українцями і то тимбільше в останньому часі, коли поляки, що були ще подекуди заангнжовані, виїхали за захід. Осільських проводах примильні українському визвольному рухові, як також і завалові громадянстві. Зарядження влади виконють, бо мусять, але стараються, що би наслідки виконання заряджень були якнайбільше лагідні для їх співмешканців.

Замітним є, що урядники воєнкоматів чи навіть інквизисти, коли виїзжають на село не беруть зі собою довгої зброї, або і жодної не мають на вер /майор воєнкомату/, чого не було скорше.

Щоби відірвати засоби вижевлення цієї дорде, що ховаються - бандьорів, босяки наказали зібрати все їх збіжжя і здати по 5 сотнарів для держави, ари ту має зазрати цей, що буде збирати. Зараз частину місць урядів заповняють інвалідами.

2. НКВД І НКГБ:

Пі ри допомозі рубахи, що квартирує в районі, як також, використовуючи ці частини, що стоять на постой по селах, організують облави на села, ліо і по добивати підпільників, або безчисельними наскоками здеморалізувати на селі слабодухів, що би примусити їх, піти зголоситися з повинною; а також щоб безнастанними репресіями держати цілі терен у напруженні і здеморалізувати населення до цієї міри, що би зі страху не давало жодної помічі пов

станцям та відхилилося перестало думати про українську визвольну боротьбу. Ночами робили чисельні засідки по полях, по селах /під пілопрілітними хатами - Тудорів/ а найчастіше по під ліси і при вйодах до села, не тільки на горогах але і на стежках, /де вже прислуга стрибків/, щоби унеможливити перехід по терені. Звичайно ці засідки не доводили до бажаних успіхів, бо повстанці наперед повідомляло про місце засідок, або населення або самі стрибки; а коли військо робило само засідки, то в таких місцях, куди ніхто не ходить. На це, що засідки проходять безуспішно, впливає не менше і те, що поведінка підпільників зараз в порівнянні до зими є на багато більше конспіративне: вже не їздят бірами, ходять дуже обережно та такими дорогами, що і більшовики не можуть нічого порадити. По селах, де колись був більше сконцентрований рух та котрі є більше всипані, переводили в цьому місяці босяки справи навіть що другий день /Струсівський р-он/. При кожній облаві арештують масово людей та ангажують донощиків. Донощичество ангажують також підчас контингентової кампанії, до якої будьто також заангажовані і НКВДисти. Не без того, щоб тоді не ведено докладної розвідки в селі та не збирано матеріалів від донощиків.

В цьому місяці в кожному районі прикріплено до помічі 300-500 чоловік рубак, що були до розпорядимості райуправління та райНКВД і НКГБ. Крім цього по деяких селах /Пробіжнянський і Струсівський райони/ квартирувало малими відділами до 50 чоловік військо - "усмірительний" отряд, завдання якого було слідити за рухом у селі, як також робити ревізії на доноси і засідки. Вони також, маючи точний список цих, що втекли з армії, пішли у повстанці чи бо есесів, ходили по цих хатах і, розпитувшись, перевіряли, що з цими людьми сталося. Не без того, щоби вони не були заангажовані і до збирання контингенту.

Ось донесли до району, що одною дорогою проходять часто незнані дівчата і тому тепер коло цієї дороги робить військо, що квартирує у сусідньому селі, у кокурудзах засідки.

Не відрадний стан і нуд да та голод, які мають місце між населенням, а головню на сході, деморалізують і НКВДисти, але тільки страх перед арештуванням приневолює їх мовчати: ось до Копичениць приїхала східнячка і ходила на сусідні села за прошенням хлібом, як також жebraла по місті. Один НКВДист стрінувши її у місті, пізнав, що це його жінка. Зворушений почав різно вигорювати на уряд, не числячися зі словами. Її обоїх НКВД зараз арештувало. Босяки уживають різних заходів, щоби застрашити населення, доказати, що ніхто перед ними не сховається: тому, що їм важко когось заарештувати, бо все втікають люди жиди, вони знова, не заставши потрібного їм господаря в дома, вернулись до сілради, а вечором звернулись знову до нього на подвір'я і зашли до стодоли. Господар думавчи, що босяки вибралися, прийшов на другий день до дому, щоб дати худобі їсти, його в стодолі зловили.

З огляду на це, що ані облави, ані ревізії, ані засідки, ані амнестірування не увінчалися бажаними успіхами, босяки взяли на це один підлий спосіб: знаючи псевда /всипані/ написали до багатьох людей /Копиченецький р-он/ записки, підписані Гордієнком, про яке псевдо адресати навіть не чули, зі зазначенням, що місцеві провідники про це повідомлені, щоби ці зі своїми людьми прибули до Маїдану, куди на назначені дні стягнули більшу кількість війська. Звичайно це не вдалось, але стало ще одним доказом підлої роботи НКВД, та доказом на стільки ми стали загрозою босякам, що вони всі свої сили і засоби ангажують на боротьбу з нами.

Протягом місяця в наслідок безнастанних ревізій і облав було арештовано в терену понад 30 людей.

Вивозів в цьому місяці не було. Стрибки спалили 8 хат.

3. Господарство:

Зараз по селах проходить горячкове молочення збіжжя, бо з контингентом не дають людям спокою, тому кожний господар старається здати, щоб босяк не лазив йому на подвір'я /як тільки босяк вкажеться, то ціла вулиця аж гуде від молочення, а переїде - знова тихо/. Господарка приставляється погано, бо поле добре не оброблене, господарське знаряддя знищене. Не кращі вигляди і на будуче, а щей грозить грозить, бо зерно босота забирає, так що не кожному стане до нового, бо і урожає не було відповідний /навіть ті, що заробили, мусли здати контингент/. Над кожним, неначе меч Дамокля, висить загроза створен-

ня колгоспів, а населення цього дуже боїться, бо вже тепер має нагоду побачити, як падають і яке життя місцевих колгоспників, а каліше ко сточу наслухався про гірку долю колгоспників зва Зоруча, а навіть на власні очі мало нагоду чи то по дорозі на ярмарок, чи в інший спосіб, бачити страшний образ "культурного, заможного, радісного життя" нещасливця колгоспника аде і катити не аме куди, бо втікби до міста до фабрики, та тут відкривається перед ним, годі вгадати, чи не страшніша ще картина чорного, безпросвіт ногож штя робітника, звязаного з важкими завданнями, нестерпним голодом до обезсилення важкою працею, зі воєюю точністю і звязаністю рухів та службою у другого тоді, як господар любить бути вільним.

В торгівлі в загальному майже змін не має: так сама спекуляція і обмін. Тільки до райцентрів привезли мануфактури і деякі інші речі, найбільш правдоподібно з Німеччини /деякі речі мають німецькі написи/ і часом роздають до кооператив по селах звичайно у малій кількості, та відпускають людям за рахунок обміну за яфіця. Одинокі мануфактури дають обмін за молоко цим, що вже здали контингент молока. Та всеж таки така мала доставка не задовольняє потреб населення і брак промислових товарів відчувається д альше.

4. Пропаганда:

Тому, що більшовиків зміст цього місця заповнила контингентом кампанія до якої заангажовані всі органи адміністрації і пропаганда не могла остати ся з боку. Основу численних мітингів, які масово проведено по селах, лягли безупинні заклики до селян, щоби достроково здали контингент - сповнили почесно обовязок радлицького громадянина, бо це буде одиноким вдяком ЧА за визволення, причиниться до розбиття імперіалістичних агресорів, що не слухало населення брехавих підшептів бандьорів, які не кажуть давати контингент, а дальше загрози вивозу на Сибір на адресу цих впертих, що не виповнять достроково хлібоздачі.

Частинно зміст мітингів змінилася подія що виникла у початках місяця - війна з Японією /населення надзвичайною новістю це не брало бо воно чикало цього конфлікту з дня на день/. І знову з цієї нагоди на мітингах полявся цілий потік захвалювань непереможного радсоюзу, героїчної ЧА, геніальної політики більшовицької партії, мудрого керівництва Сталіна у протидію нападкам і погрозам в сторону Японсько агресора і знову газети заговорили цілим рядом коментарів і статей про загрозу Японії всесвітньому мирові, виправдуючи правильність потягнень, зроблених Радсоюзом к відношенні до Японії. При цьому ніколи не забули заторкнутися укр. визвольного руху, змагальовуєчки огутність Радсоюзу і повноту життя радгромадянина, приставляючи безпідставність безуспішність і недостатку сил визвольного руху, щоби таким контрастом збити прихильність населення до визвольної боротьби і силос данту зорентувати маси на політику партії. Не зважаючи на це, що річниця для зголошення вже проминула і мимо цього, що навіть в газеті було не двозначно зазначено, що всіх зголошеннях після 20 липня віддасть влада під народні суд, то на мітингах не втихає благаальна пісня до "бандитів", щоби здавалися і ставали раз чесними громадянами. Добри цей заклик став більш ефективним і приніс краді успіхи, возняк, як медведя на ланцюгу, на мітинги "Вистрога", які закликав в Копищенському, Гусятинському і Пробіжнянському районах, щоби здаватися з позиною, а влада простить всім провини, кили простила навіть Гаму - курінному. На цю комедію деякі люди, що не знають "Вистрога" дивляться, як на чергогу більшовицьку брехню, мо вляв, більшовики водять кивка-кста: другі співчують над його недолею, що він без ноги і що його примушують говорити та твердять, що він промови вавчас напамять за на зівками більшовиків.

Завдяки зрозумінні і відпорності українського громадянства, більшовицькій пропаганді не вдається сповнити своїх намірів: Закорінити в масах міт непереможності Радсоюзу а українську визвольну боротьбу скомпромітувати і зломити вірі у власні сили.

Довідки: "За дострокове доставлення зерна державі", "Добити якого кого агресора!"

5. Шкільництво: гентові кампанії. Серії-наука не ведеться. Учителі заангажовані у контин-

6. Просвіта:

В клубах по селах роботи не ведеться, бо великих голів клубів забрав воєн

енкомату без відома робітну, а інші боятся вести роботу, щоби не стрінули спротику народу бо їм наказують вести комуністичну виштованія і агітувати за колгоспами, та і самі більшовики не присвячують належної уваги.

7. Інтелігенція:

Радянська інтелігенція в терені - це урядники і учителі. Щоби краще зясувати нужденне життя, може навіть і типове, радінтелігента і то з видкої сфери, переповім оповідання очевидця: Цей інтелігент - це бухгалтер з області, партійний. Живе в місті має кімнату і кухню. Урядження кімнати: стіл, два табурети і ліжко. Сам був убраний бідно, але в час переходу вісьсна із заходу вже дещо купив собі. За те жінка і діти образ нужди. Вправді жінка, хоч не з дужето культурною поведінкою, але щира і прихильна. Він в наслідок нужди запивається. Як йому забракло грошей, пішов до директора фабрики /тут працює очевидець цього/ і сказав дати собі понад дві сотні крб. Директор, щоби оминути пізніше непорозуміння з ним, казав гроші видати якуто суму мусів покрити пізніше із зарплати робітників, про що він, як бухгалтер був докладно освідомлений, бо знав, що рахунок в книжці не згуртиш. А деж його совість? Чи він не бачить, що це не по-комуністичному? Чи може бути солідарність між робітником а паразитом партійним? Все бачив все знає, але їн вже для робітника не товариш, а його визискував. Не краще і якийсь там голова облкому, який за вапно, що дала йому держава по 5 крб., взяв від фабрики по 25 крб. Ось на кого працює робітник. На бездонні кешені партійних сталінських вельмож. Не зважаючи на нужденне життя, бо кращого він не пам'ятає радінтелігент кричить на всі застави проти українського визвольного руху, бо він "доорочушник" і бажає для трудящого класу "луччої життя".

8. Служба здоров'я:

Служба здоров'я як і в попередньому місяці не приносить для населення великої користи, бо брак ліків.

9. Суспільна опіка:

Суспільна опіка не приносить матеріальної допомоги, не приносить майже жодної навіть інвалідам. Тому не диво, що блукає стільки незабеспечених інвалідів, які отверто висказують отверто своє невдоволення супроти влади та її представників - адміністрації /бує випадок, що кидали камінням в урядників та нквд-истів - оповідання очевидця/.

10. Відбудова:

Відбудови покищо не проводиться.

II. Червона Армія:

Тут беру під увагу цих арміців, що проходять тереном, чи то з фронту, чи женуть худобу, чи врешті залишилися на роботу ту в терені. В загальному вони участ в репресіях проти населення не беруть, хіба що перебувають довше в терені, то використовуює їх район до облав і засідок /Струсівський р-он/.

Приспостереженні доводиться відміти українця від других. Рускиї певний і гордий свого походження /оповідають, що один рускиї - боєць, прийшов до лікаря українця по звільнення від служби. Лікар оглянувши його не хотів дати, але цей загрозив: "помни, що я тебе не с Києва, но с Москви". І лікар мусів дати картку, але це його дуже вразило, без примітивного почуття інтелігенції, брус, зі звіринними інстинктами, зкрайньо аморальні /знаюють жінок малолітніх дівчат, а навіть козу! /в с. Яблонові - бачити/, бандьори боїться, бо всеціло повірив брехливим наклипам більшовицької пропаганди, пляний сате анахистом бе командира і нквд-иста, а в противагу йому виростає із сірих воляцьких пенель тип українця вражений задрчестю і вивидчуванням руского, з питоменою українською щирістю і прихильністю до українця чи східняк чи західняк і ворожнечю до існуючого ладу: Вви не знаєте, - каже до однієї жінки, знаючи що в неї заарештували дочку, - що діється у моєму серці, з глибокою захованою традиційною мораллю: я пішовби також, погуляти між дівчат, бо ще молодий - 30 років, але в мене жінка, тому ніяково, та з ворожнечю і недовірям до більшовицьких урядників, як донощиків: перед вашою дочкою, каже, не сказавби нічого, бо вона працює в районі. Проявляється в декотрого національна гордість, сам чув, як зобраючи пастухів до худоби говорили з населенням по-українськи, чого ранше не було.

В моєму пляні не є ідеалізувати українця червоноарміїця, тому зазначаю, що є типи подібні рускому та всеж виростає серед цієї темної маси характерний тип вояка-українця.

II. Поляки:

В загальному поляки є ще у всіх райцентрах та в деяких польських а навіть в українських селах. В цілості справа поляків і справа переселення проходить в різних селах різно. Є вже цілі терени /Теребовельський р-он/, де виїхали майже в цілості, то знову ряд сіл /Гісятинський р-он/, де поляки крім кількох родин не виїхали ще цілком. В цьому місяці виїзд поляків на захід був майже не значний. Виїхали тільки деякі до райцентрів, бо як самі оповідали, приходили до них ночою більшовики /поляк пізнав більшовика з того часу, як робили в селі облаву і їв в нього мід/ і казали, що би вибиралися на захід. Вони поляки, що виїжджають вірять, а радше говорять українцям, що не вдовзі повернуть знова, тому свій інвентар продають місцевим людям і застерігають собі, щоб ці їм знова в будучому повернули інвентар за цю саму цоту /звичайно продажа відбувається за рахуно обміну по дуже низьким цінам: мотилка 12 мішків/.

Ці поляки, що живуть ще по селах, до українців про людське око відносять ся будьто по добросусідське, але по суті більшовики мають між ними добрих доношників, та отверто не можуть виступати, бо губляться у переважаючій кількості українського населення і не зорганізовані. Свідоміші то вже згуртовані до українців відносять ся з погордою і вищисто як до "хлопа і русіна малопольського". Ворожнеча поляків з українцями так як і з більшовиками розвивається у площені питанья про "Малопольску", яка їм чомусь краще смакує, як західні землі від Німеччини, а дальше тому, що українець колишній хлоп хоче стати нарівні з паном а найважніше, що своїми самотіїнницькими змаганнями стає перепорою імперіалістичним намаганням "моцарства польського".

Стрибки мають свою пісню вже відспівали, бо доведеться їм виїжджати на захід. Є вже терени /Вудзанівський р-он/, де вже стрибківці вже і, що би виїжджали. В інших теренах поводи вони самі ухиляються від спіджають. Службу своввиконують солідно не з ревності до більшовиків, а з ворожечі до українців. Як і скорше переводять ревізії водять на засідки із більшовиками, ведуть розвідку.

До більшовиків поляки відносять ся ворожо, з тих причин що і до українців мусять подивити Галичину, а дальше як до ворога своєї національної держави бо бачуть, що теперішні більшовики не зміняють від більшовиків з походу на Варшаву, чи царських москалів з різні в Празі.

III. Жиди:

Жиди живуть в райцентрах. Деяка частина вже виїхала на захід, в тому числі і інтелігенція, а інші приготовляються до виїзду, бо оподівають ся, що з Польщі буде легше виїхати до Америки. Деякі працюють ще в урядах але мало а частина займається спекуляцією. Агентурної роботи не ведуть.

IV. Українське громадянство:

В наслідок воєнної хуртовини мораль підвпала, але це не твердження, що відносилось в загальному до українського населення, бо не моральні просупки слідні тільки в деяких одиницях, щі здорова українська мораль не може погодитися, тому населення рішуче реагує на неморальну поведінку і безпощадно налятнує винувників.

Зараз українське громадянство, як звичайна цікаве знати, що буде дальше і тому часто задає такі питання, але посуї в дійсних політиках не дуже то розбирається, а все їх політиканство осювується на вістках, що мандрують з уст до уст. Загальному населення цього місяця ненадто занималося політиканством, бо во заняте гарячою працею в полі. До повстанців населення ставиться прихильно, але подекуди ця прихильність є пасивна бо маси зтероризовані ворожими репресіями, та в більшості населення підпомагає повстанців матеріально і добрим словом. До української визвольної боротьби ставляться з одушевленням бо бачуть, що всякий заїманець несе українцеві загибель а тільки власна держава дасть йому можливість свобідно жити. В нашу перемогу громадянство вірить а радше її хоче, та постійно зазначає, що тільки конфлікт між СССР а Англо-американцями створить можливість для створення Української Самостійної Соборної Держави.

Постій, дня 9. IX. 1945 р.

С л а в а У к р а ї н і !

14

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД.
/за місяць вересень 1945 р./

. Більшовики:

Мають, що не знайшлося іншої влади, яка б з більшою зажерливістю чим і більшовицька голота нищила українство. Тут босяки своєю історично-традиційною московською ненавистю, нечувано дикими і не культурними засобами, зручно маскованими найбільшою у світі брехнею перевищили совіх дотеперішніх попередників. Стали ганебними учителями для всіх імперіялістів-поневолювачів, але і самі не зорінтувалися, що вже зашли поза границі скрамоси, що вже необачно перебрали мірку і в народі врветься терпець, не поможуть ні тюрми ні кнго. Сталін закріпився у народній уяві як Грозник і Петро, як його саратники як криваві меншікови підчас батуринової роправи, ізсвоїх жорстоких проти українських актів усіх площина життя: економічні, духові і моральні.

I. Адміністрація.

Склад адміністрації в різних районах різний, та всеж таки доводиться завважати серед цієї різноманітної збірники найбільший і далеко переважачий процент українців східняків, серед яких доводиться відмінити надто льояльні до влади радянських людей, між ними всякі партійні і комсомольці; але чи всі вони аж надто ідейні, чи тільки прямо погодилися з зі своєю чорною долею та льояльністю тільки конспірують, годі це збагнути, бо контакт з ними не легкий та не має відважних до цього.

Уоч може не значне число, а всеж таки є між цими першими людьми в більшості на нижчих постах, в яких це пробуджується зов крові і вони дволично заявляють свої симпатії до свого знедоленого народу та визвольної боротьби.

Решта адміністрації ругкі і жиди, які з яких деякі признаються до свого походження, а деякі вже зовсім зукраїнізувалися. Відношення цих осіб няків до українців ясне: московська ненависть і жидівське знуцання над населенням, щоб пімстити погибших в німецькій дійсності своїх племінників.

Склад адміністрації по селах і надалі не змінився. І хнову ті самі голови зі секретарями та рядом інших своїх саратників го старими буденними турботами про контингенти, податки та інші драчі, що сповняють, як звичайно, більш формально, щоби, мовляв, заглаїти районних і ненаситних дармоїдів, а рівночасно якнайбільше улекшити виконання заряджень влади як своїх співсельчан, гірша справа, як в село вженеться хтось із району, тоді вже не допоможуть і всякі ставлення влади- голови. БЕзперечно, що трапляють ся між головами, чи його саратниками люди, що йдуть врозріз з інтересами населення то не так ізза захопленням радянською владою, як радше, щоби удаваною льояльністю до уряду і обовязковістю та виконністю заряджень-кредою своїх співмешканців добитися вищого поста чи признання за свою вірність.

Уповноважання, чи там начальникам стрибків по селах також залишилися надалі ті самі з тою тільки різницею, що остання їх певність в себе і силу отрибків заталися з хвилиною, коли то тут то там почали пропадати донощики, чи "амнестіровані", які сипали та водили по селах більшовиків, чи повали гоїти радгоспи, а то й почали ходити вістки, що в деяких селах порозганяли отрибків, нащо й вони стали безпорадні. Нераз було приїхав хтось із району і вечером і вистрелив, тоді стрибки wraz зі своїми начальниками і москалями розбігалися і щогно в день ледви зібралися.

Адміністрація в цьому місяці всеціло заанжована до збірки контингенту. Цілими днями блукають драпівники з району по селах, невчисляючи вже спеціально приділених, що своїх селах бувають безперервно, а навіть залишаються наніч. Ці драпівники не тільки збирають контингенти, але також ведуть розвідку і контактуються зі сексотами. Крім працівників району до стягання контингенту приділяють для поодиноких районів

частини спеціальних відділів війська, які то райони висилає по селах де задача контингенту стоїть найслабше. Такий відділ буває в селі по кілька днів крім стягання контингенту робить також засідки. Саме стягання контингенту відбувається в спосіб надто варварський, що в цілості пригадує німців і робить враження, що босякам ходить не тільки про стягання контингентів, а радше, щоби економічно зруйнувати село та прямо знущатися над населенням, що головню проявляється в селах "не благонадежних" - підозрілих, де колись широко була, або і зараз розгорнена робота. Ось босяки стягають не тільки належні контингенти, але беруть часто до кількя четварів більше. За недостачу контингенту забирають живий інвентар, при робленні ревізії рабуєть ремінь-саморобка, і військові речі /бів випадок, що забрали і від демобілізованого /. Не обходиться при тому і без біжки і арештувань.

2. НКВД і НКГБ.

Важко подумати чи може ще хтось знати більш підлі засоби боротьби, радше нищення українського населення, як більшовицькі органи безпеки. Поминає вже різні сітки донощиків, а дальше всякі відділи рубахи, що цілий час роблять наскоки на поодинокі села в терені та переводять облави при чому арештують, рабуєть, б'ють населення, що присуті не дає босякам бажаного успіху, що такі зголошення, які мали внести розклад в нутро сітки, що одначе успіхом не увінчався, бо визвольної боротьби не знищено, а навіть не припинено, бо прстивно вона набирає більше розмаху, хоч умовини праці не покращали, то революціонери прямо з цим зжилися, а дальше і населення вже при звичаїлося та ще більше загартувалося. Щоб внести новий удар та розкол більшовицьки взялися такого способу, як винищування українців власними руками: от хочби творення і здеморалізованія стрибків, які мають вести боротьбу з повстанцями. А дальше вони хочуть докзати, що колишні бандьори не тільки, що стали чесними радянськими людьми, але навіть і ведуть боротьбу із повстанцями, бо угажають їх зброрами українського народу. Для цього цим голотникам, що поголосились і сидять у районі, коли вони відїжджають до дому, дають зброю, щоби вони били бандьори. Взяти зброю мусить кожний обовязково, бо в противному випадкові угажають його за прихильника визвольної боротьби.

Про духовий стан нквд-истів чи нкгб-истів та про відношення їх до радянської влади годі точно сказати, бо вони нікому не звіруються тому, що не довіряють і бояться. Але з їх оповідань господарям про нужденне життя в Росії цих, що повернулися з відпусток і то тоді, як вони залишуться з господарем сам на сам та щедещо підпиті, можемо додуматися, що і їм такий стан не по нутру, а тільки страх, щоби не потрапи на листу "неблагонадьожних", та щоби не перенести на схід, роблять з них вірних пси в. Перед виїздом на відпустку вони їдуть по знайомих господарях по селам і прямо жебрають харчів на дорогу та для рідні, як яка на сході голодує.

Не кажу знову що нквд-исти чи нкгб-исти голотники. Наперно, що є ідеїні, які у своїому пляні наче постановили собі тільки нищення укр. населення. Слід підмітити-тут-жидів- підмітити тут жидів чи поляків, що працюють також в цих органах на всяких слідствах виявляють себе якнайбільшими катами українців.

на території цього місяця арештовано більшовиками 36 людей, з цього найбільше в Бугзанівському районі, аж 27. Всіх господарств знищено 12.

3. Господарство.

Протягом цього місяця змін в господарці найкраще не зашло, а противно показалося, що господарці грезить цілковитий упадок, бо більшовики нето що не добають за піднесення її рівня, але прямуєть до її зниження, щоби в цей спосіб примусити населення полишити думки про одноосіоні господарства і вступити до колгоспу, докзавши чого було о це безоглядне стягання контингенту та при цій нагоді нищення господарки. І в дійсності вже не один говорить, що коли б ще раз

довелося здавати контингент, то залишивби все і пішовби до колгоспу; але це тільки говориться, бо в дійсності на колгосп ніхто ніяк не погодиться, тому, що бачуть стан на сході: за цілий рік колгоспник має 30 трудоднів за що достав 1 кілограмів збіжжя. І чим тут вижити? Господарка не краще заповідається і на другий рік, бо брак інвентаря, робочої сили і тому мало засіяно. Відчувається між населенням великі нестачі обуви і то під зиму, тоді як босяки рабують ремінь-саморобка, а в кооперативі не дістануть. Скорше купували люди обуву за Збручем-продавали демобілізовані, а за це туди везли збіжжя і там продавали. Зараз продаж продуктів заборонена державою, аж доки не буде зповні зданий контингент, тому всяка продаж чи купівля унеможливлена, бо треба ризикувати, тому, що збіжжя відбирають.

У Васильківцях розв'язано радгосп і земля роздана поміж населенням бо радгосп не дописав з поставкою контингенту. Поміж населенням ходять чутки, що зараз є у плані в більшовиків творити колгоспні громади із 100 - 150 господарств.

В кооперативах, хоч і в малих кількостях, появилися деякі товари, та це цілком не заспокоює потреб села, бо і не всі товари село одержує, тому, що навіть з району приїжджають купувати, головню мануфактуру /начальник НКВД/, мимого, що для району вже у райбазі спеціально залишають приділ товарів, а в дальшому бувають випадки, що управа кооператива чи місцеві стрибки організують вдома на кооперативу будьто зробили повстанці, чому навіть і більшовики не вірять, але всеж такі товари попадають в чужі руки і село їх не одержує.

Тому, що спекуляційні ціни є дуже високі, а дальше не має кінця різним податкам і позикам, на селі відчувається великий брак гроша.

4. Пропаганда:

В цьому місяці, подібно як у попередньому на мітингах більшовики доспівували розпочату пісню про точну здачу контингенту та впоряд з цим захвалювали колективізацію, могутність Радянського Союзу та багатство радпромисловості.

Одне тільки замітно, що більшовики звернули вістря своєї пропаганди проти поляків, називаючи їх чорними реакціонерами, катами і найбільшими ворогами українського народу, звертаючись з обуренням до поляків, доби вони вибиралися на захід, обіцяючи рівночасно пістити кривди діяні українцям на заході. Щоб ще більше підсилити ворожнечу до поляків, оповідали на мітингу /Сидорів/, що на заході польські партизани знищили шість тисяч українців і що кожному, що мав би охоту, можна поїхати поїздом даром і оглянути. Тако не в певне є, чи список, який опублікували більшовики після заляпання польської боївки в справі знищення українських родин був дійсно при котромусь із боївкарів, чи це видумка більшовиків, щоб розпалити ворожнечу між поляками а українцями. Розповідали про злочини польських бандитів на заході і обіцяючи їх знищити, не забули додати, що так само знищать і бандьорів, бо могутній Радянський Союз, не дозволить, щоби якісь там прихвоєні чи ворожі агенти знуздалися над миролюбним населенням і робили заколот у внутрі держави.

Щоби застрашити українців поляками, а ще більше, щоб піднести ненависть одних до других, босяки поширюють вістки, що у сусідних селах поляки нападали на населення, чи на священника, що в дійсності є частіше їхньою видумкою.

Був випадок, що два босяки у прилюдному місці говорили між собою, будьто по тихо, а присутні, щоби всі чули, що більшовики тільки стягнуть контингент і виберуться. Такі є подібні говірки мали б причинитися до чимскоршої здачі контингенту, ось яких дивних методів чіпляються більшовики у пропаганді.

В як великому страхі та у ворожнечі до бандіровщини, тому, що її вплив на своїх громадян надто бояться, виховують більшовики своїх громадян, може послужити ось такий факт: чим більше зближається поїз зі сходу до Збруча, то тим частіше упоминають пасажирів, щоби не вихилилися, бо можуть їх захопити чи застрілити бандьори, які ріжуть всіх безогляду; коли вже поїзд переїде Збруч то наказують позамикати вікна, щоби бандьори не вдерлися до середини /оповідання учительки/. Безуспішність своєї орехливої пропаганди більшовики добре добачують і знають, що дійсні факти матимуть перевагу над брехливими аргументами, тому, що всіх, що приїжджають із заходу стараться вислати на роботи в Донбас, щоби вони не розказували про умовини життя на заході.

Останньо, коли розстріляли деяких зголошених з повинною, які всипали зна-

них людей, більшовики вхопились цього, як аргументу жорстокості бандівців, мовляв, "бандит бандітові не простит", докозуючи цим, що влада є більш поважливою бо простила їм і то навіть більші провини.

Більшовики крім усної пропаганди користуються газетами, а останньою появилися великі плякати із карикатурними малюнками на Туреччину і Грецію.

5. Шкільництво.

У звіттовому місяці навчання в школі щойно почалося на 1945/46 шк. рік, тому ще і кількість класів по деяких школах не є стала: в деяких школах ще творять вищі класи, в інших - більше відділів. Одинока фахова школа тільки у Терембівці - бібліотечний технікум. Середні школи є тільки по містах і райцентрах. У більших селах є тільки НСШ і то майже всюди бракує сьомих а навіть і шостих класів, через брак дітей і учительських сил, що на наступні місяці планують відповідні класи доповнити. У малих селах є початкові школи - цих найбільше. Діти покищо за тепло ходять ще досить численно до школи: відвідування сягає до 90 і більше %. Та вже навіть з початку навчання не проходить з повним успіхом, бо вже відчувається брак учительських сил а кваліфікованих тим більше. На рівень науки впливає також брак підручників та шкільного приладдя.

Зараз учительський склад різноманітний: старі учительські сили, учителі східняки і учителі нового набору. Старих учителів залишалося дуже мало, бо деякі виїхали на еміграцію, інші стали урядниками, а тільки мале число залишилося на своїх постах. Більше вже є учительок східнячок, які мають вже фаховий вишкіл; але є такі найбільше учителів нового набору, які ще не мають практики, бо щойно виїшли зі школи, а навіть деякі мають цілком низьку освіту. Через брак учительських сил, теперішні учителі є надто перетяжені: доводиться мати деяким навіть до 40 годин навчання.

В цьому шкільному році до кожної школи призначено фізруків, да частіше демобілізованих з ЧА, звичайно малаграмотні. Їх завданням є вести воєнізацію - підготовляти шкільну дітям до воєнкового діла. У початкових школах на годинах воєнізації проводиться фізкультурна зарядка на взірць військових вправ. А вже у п'ятому класі вивчатиметься боеву гвинтовку а опісля інші роди зброї. В школі звертають найбільшу увагу на вивчення російської мови. При всякій нагоді говорять постійно про Сталіна, про радянських героїв, про квітучу радянську країну та її могутність.

6. Проєвіта.

Клуби, як у попередньому місяці не проводять жодної роботи у ділянці культурного виховання.

7. Інтелігенція.

Інтелігенти західняки /священники, учителі чи урядники/ у відношенні до влади пролядське око вдають найбільших лоялістів, але посуті відношення їх до влади вороже, вони інтересуються нашим рухом, читають радо нашу літературу, допомагають у боротьбі, але все це роблять надто конспіративно, бо бояться переслідувань зі сторони влади. Бояться такої нашої інтелігенції у власні сили не вірять. Вона вважає, що доля України, може бути вирішена тільки у війні СССР з Англією, бо власних сил до боротьби в нас замало. Більшовицькі інтелігенти а головню урядники, як у попередньому місяці до українського визвольного руху відносяться вороже, виняток становить тільки деякі учителі, що вже жили з місцевим населенням та зацікавилися з українською визвольною боротьбою. Життя радянського інтелігента - це нестачі і голод. Прикладом може бути учительство, яке вдійсності підмагає ще населення, а що говорити вже про міських інтелігентів.

8. Служба здоров'я.

Вдійсності в терені є амбулаторії, поліклініки, шпиталі, але помочі в них населення майже не має, через брак середників лікувальних.

9. Суспільна опіка.

Допомога, яку дають більшовики є така мізерна, що немає прямо мови, щоб потребуєчий могли з одержаних допомог вижитися, доказом чого є інваліди військянної війни, які різними групами суваються по містах і вокзалах, просячи допомоги.

10. Відбудова.

В терені, як і попереднього місяця, відбудови не переводиться жодної.

II. Червона Армія.

У звіттовому місяці нових частин армії не прибуло, тільки час від часу проходили малі відділи, що кватирували тільки по містах. Ці, що залишилися по попереднього місяця вже дещо змінилися з населенням. Вони частинно навіть змінилися, та не скоро ще зможуть позбутися московської брусож-тості.

II. Пол'яки:

Останньо поляки масово записувалися до виїзду на захід, крім майже незначної частини впертохів /часто міханці/, що рішилися залишитися. Причиною назначеній державою, були різні факти: деякі трією хотіли зібрати збіжжя і чоїно тоді виїхали, інші підбадьорувані деякими колами польських патріотів, що на смерть і життя рішилися боронити "кресусь вєходніх", та і за політичних комбінацій цієї частини туполобих політиків, що мовляв, так не буде, бо на конференції ось-ось признають границі "Польскі і царствовай" а тоді і переселення оуболи зайвим; але, що це все зводилося до пустомильства, бо конференції проходили одна за другою, а вислідів не було жодних, зневірені вже їх земляки вибрали остаточно виїзд. Незапереченим аргументом масового виїзду є звернення більшовиками вістря своєї пропаганди проти поляків, в сторону яких звертають численні погрози, як до найзапекліших ворогів українського народу, а навіть як до частинних спричинників бандіровщини /народ переслідуваний поляками мусів стати / своєї обороні/. Навіть умовини для виїзду поляків більшовики роблять чимраз гіршими /відносно перевезування переселенцям предметів/, що тако примусило поляків призадуматися. Умовини перебування поляків в районах досить погані: брак приміщень, велика дорожняча прохачування, що змушує поляків скоро виїздити на захід, одначе через брак місця важко відступитися, тому не один, що присісти виїзд, підплачує. По селах чимраз більше пустіє польських хат - села стають чисто українськими, а навіть, як десь і залишився поляк, то він гується в биружачому іого морі українців. Ті, що залишилися, до нас відносяться бубдьто прихильно, мовляв, оубайний ворог - спільна оборотьва, але між цими гаранчиками є вояки в оубачі акурі, залишені на провокаторську роботу та для інформаторських цілей польським партизанкам, що мала місце в Гаденківцях. Поляків перед виїздом здержує поголоска, що на заході німецька партизанка винищує поляків /з цих теренів багато поляків перекинули на німецьку територію/. Неразбуває, що українці із заходу, яких більшовики призачують до поодиноких сил, силою мусять виганять поляків, бо ці не хочуть пустити їх до хат. Мимо цього, що поляки виїхали, ворожих поррахунків з українцями вони не полишають, бо туполобі польські політичні паралітики не можуть собі уясувати, що "польська монарствова од можа до можа" - це абсурд, тому висувають боївку щоо терором змусити населення відхилитися від державницьких прямиувань. Останньо появилася партизанка в лісі під Гаденківцями, з якої більшовики зловили кількох учасників, а при них наїшли список понад пятдесяти роди, які бубдьто мали оубищити.

III. Жи-ди:

Деякі рілні жидів живуть у райцентрах, більшість виїхало на захід.

IV. Українське громадянство.

Мораль серед українського громадянства, звичайно серед молоді, в час воєнної завірохи /перехід вітськ/ частинно занипала. Та проти такого ягища більшість укр. населення вихована на здорових основах традиційної моралі рішуче виступає. До української визвольної осротьби населення відносяться прихильно, рфзійими засобами спмагає її чи бідний чи багатий в залежності від своїх спроможностей, розуміється крім назадницьких елементів, що вислугуються московському наїзникові.

Населення в політичних подіях ненадто орентується, бо важко одержати вісті. Все політиканьство основується на поголосках, які ходять з уст до уст. Тому не дивно, що чується такі розмови, що мовляв, більшовики мають вибратися, чи, що до нас має прийти американська міліція. Українське громадянство орентується на ворожу інтервенцію /війна з Англією/, під час коли укр. повстанці мають стати на чолі визв. боротьби за УССД.

Постій, дня 8 X. 1945 р.

С л а в а у к р а ї н і !
0100

Більшовики:
І.Адміністрація:

Склад адміністрації в нашому терені входить працівники райцентрів і сільрад. Маркантих змін в адміністрації у звітному місяці не зашло, що іно наприкінці місяця були між населенням поголоски, що будьто східняки мають уступити із своїх постів і виїздити на схід, а їх місця по урядах мають зайняти галичани. І дійсно в деяких районах вже виїхало декілька східняків з родинами; але побачимо, яких це набере розмірів у наступному місяці.

Як і в попередньому місяці, так і тепер більшовицька адміністрація в районах партиїців, а головні керівні пости, та решта опричників - це скомунізована голота. Ось від волі такі типів залежить економічно-політичне життя району, бо і вся праця проходить по вказівкам райпарткому. Деякі місця в адміністрації займають станьом колишні червоноарміїці чи то демобілізовані, чи то інваліди відчизнянної війни - звичайно підібраний елемент найбільш-олагодьомий.

З огляду на національний склад працівники району поділяються на: українців, східняків і галичан, яких найбільше, руских і жидів найчастіше зукраїнізованих. Під оглядом матеріальним урядники села забезпечені, і то так під оглядом на хатню обстановку і одіж, як також і з огляду на заходи гижирлення, тому то учителі плять вчити по школах в селах, чим в райосередках; а наві урядники радо виїжджають на села, а тільки один страх перед повстанцями їх задержує в районі /повстанцями застрашує їх НКВД/. Правда, що всякі начальники і голови дають собі раду, тому так поширене хабарництво, часто трапляється, що якийсь босяк стає будьто надто добрим, забагає дуже "ревно" помагати місцевому населенню і будьто у великому секреті /хоч знає кожна банка по селах /дається підупиш та випускає за хабар арештованого, чи причиниться до того щоб його випустили, хоч, посути, цього або вже мали випустити і хабар бере босяк ізза невідомості населення, ао його випустили на провокацію і хабар був тільки зручною мастіровкою. Весперечно, що решта урядників в порівнанні до обставин до життя на сході, про що оповідають очеридці, живуєть ненагірше, бо тут, хоч і по високих цінах можна все купити, тому вони, коли їх переносять зворотом на схід, їдуть дуже не радо, і стараються залишитися тут на цих землях, що на сході не голодувати.

Ця партійна сволота до українського визвольного руху ставиться ворожо, а вслід за цим ворожо відноситься і до населення тому, що воно підпомагає повстанцям. На кожному кроці стараються нищити українців матеріально, щоб обмежити його і так примусити відхилитися від визвольної боротьби і прикиневолити його іти у рабське ярмо. При всяких нагодах наживають українців бандьорами - бандітами і всюди намагаються доказати, що причиною всіх нещастів - всіх варварських рабувань є визвольна українська боротьба, бо коли б не повстанці, то влада залишила б жорстокі протидії тому, як вихід з того положення, вказують населенню боротьбу із революціонерами, що довести до винищення повстанців. Не всі зновуж урядники так твердо стоять при написаних їм партійцями поглядів, бо і між ними проходить фермент, доказом чого була ця зміна, що заходить продовж їх перебування на західних землях: ось волись, приїжджаючи у село, зразу і то всі без винятку питали про "бандитів" і сипали на адресу бандьорів масу кливет і погроз, а зараз вже дещо змінилось і кажуть: "...таж ми також українці, але мусимо повнити службу, бо іншого виходу не маємо?..." і можли, що оглядаються на будуче, або інтригами хочуть збагнути інших /є, що правда, між східняками в адміністрації такі, що отверто заявляють перед західняками свої прихильність до українців і української визвольної боротьби. Вони стараються стрінутися з повстанцями, радо читають нашу літературу. Наші західняки з адміністрації, хоч і піддали заяв донощитва в більшості, але до революціонерів ставляться прихильно, часто, звичайно тільки про людське око. Є зноміж цих ще і такі осіюняки, що цілком отверто пішли на явний розріз із інтересами населення, але ці навіть не показують ся самі до села, бо бояться справедливого осуду народнього, що наро не помстився за зрадцу і тому перебувають у районі, а тільки час-від-часу при-

Їзджають з більшовиками на акції, на арештування чи рабування колишніх своїх односельчан.

Район протягом місяця не робив жодних облав хіба, що урядники робили поїздки по селах для збирання контингенту і всяких грошевих прачок, як податки, асекурації і т.д. рабуючи при цьому населення. Часто за нездачу контингенту забирали все збіжжя, худобу. В селах, в яких вже здали контингент, збільшували ще поставку збіжжя. При стяганні контингенту часто пообивають населення і рабують, а головню щеї тоді, коли до цього заангажовані спеціальні відділи війська.

Слід відмітити, що босяки накто бояться повстанців, бо нкведисти змальовують воім повстанців, як жорстоких терористів і різунів, що бють всіх і вся. Вони сподіваються наскоків на райцентри, тому держаться в осторожності і не раз буває тривога.

В цьому місяці провели босяки декілька вивозів та цілий ряд арештувань і то, часто, невинних людей: ось приписують комусь знайомство з "бандітами" уважають їх за неблагонадійних і арештують разом з ріднею, а мамо конфіскують, а по переслуханні богудухавинних людей звільняють і вони повертають до голх стін і знищених господарств.

По селах вся адміністрація - українці. До своїх співмешканців відносяться по добресусідське /хіба не в порядку особисті справи/; але є одиниці, що стоять отверто на службі ворогам і доносять на своїх співсельчен, здирають надмірні контингенти із родни підпільників, намовляють, щоби повстанці і їх родни ішли з повною до району та слідять за кожним рухом повстанців, щоби цим підлим способом добитися признання та відзначення у ворога.

НКВД і НКГБ:

Годі прямо перечислити цю велику кількість, диких і некультурних варварських і підлих засобів, якими воє більшовицька голота, а особливо поліційні агарати НКВД і НКГБ розглядаючи методи діяння більшовиків в одному місяці ці помічаємо деякі зміни. З початком цього місяця і в минулому кватирували постійно більшовики - заблюкували майже всі села району /Вілобожницького/, а зар аз приїзджають на села /Троїшніщина/ малими відділами і кватирують подекілька днів, а рівночасно слідкують за рухами в селі, проводять ревізію у ксипаних господарствах, арештують і збирають контингент. Тому, що бачуть, що великі облави не дають успіхів бо повстанці почувши, що в сусідних селах по явлася рубаха, відповідно приготовляються до облав і населення до всіх більшовицьких наскоків, прямо, призначалося, тому розділять рубаху на малі відділи по 100 і більше чоловік, прикріпили до районів. Ці малі відділи, розділяючись на малі частини, як допомога нкведистам, виїзджають щоденно на села і наз язують сильну агентурну сітку, щоб мати чимкращі і точніше відомості про село і рух повстанців. Щоби наскоки принесли якнайбільше наслідки і користі, то більшовики /рубаша/ приїзджають до села /Могилниця/ навіть у ночі, щоби заскочити підпільників у хатах бо знають, що як тільки вквуться вони в село в день, то люди дають один друго у знати і підпільники маються на обережності, а в ночі ніхто їх не бачитиме, тому і наскок буде більш ефектовний. До боротьби з революційною боротьбою більшовики використовують надрібніші нагоди: ітак, чи то довідалися від донощиків, чи прямо сподівалися або мали практику з минулого року, босяки в ночі на першого листопада зробили засідки коло могил героїв, щоби непуотити, щоби задержали на могилі хрестів і вінці та при цьому знищити повстанців, але це їм не вдалося об повстанці скоро збанули підступ.

Коли розкинула диточки в канцеляріях НКВД а навіть і у шухлятах століків то самі вони говорили, що боротьба з бандьоровщиною буде ще дуже важка бо і між ними є певно бандеровці. Один НКВД-ист, що скорше виказував бутьтоби прихильність до визвольної боротьби старається тепер стрінити з повстанцями і каже, що "... хотівби стріутися, якщо не зільше то хоч з одним стрільцем." а він сам може прийти на стрічу без зброї.

З огляду на це до матеріально вони краще не стоять від інших урядників, тому різними засобами намагаються забезпечитися, часто рабуванням населення то знов забирають речі арештованим, або вібрюють від людей товари, які вони виносять на продаж: до міста /Копичинці/ винесли жінка продавати мясо.

Один НКВД-ист виявив їй, що мяса продати не вільно, значить він має право забрати все мясо, але він цього бутьто не хоче робити, тому жінці заплатить, щоб від не брали вже мясо поставки. Жінка втішилася цим і продала мясо дуже дешево. За кілька днів зoirали поставку мяса, квіт згаданої жінки, зорсім неозряднили, і вона пішла до НКВД на скаргу і НКВД-иста покарали. В місті якись осіоняки одес обирали мешанців. НКВД кричало, що це бандьори, аж доки НКВД-исти не половили цих осіоняків і виявилось, що це босяки які мали звязок з начальником НКВД.

а/ Цього місяця зі сторони більшовиків вправ: І начальник стрибків, Блейтнатів, та двох інших старшин і декілька стрибків. Живими зловили: слідче НКВД - Курдешев і "уповномочений по боротьбі з бандитизмом" - Борис /Будза нівський район.

б/Продовж місяця арештували 31 людей під закидом співпраці з бандерами.

в/Вільновики знищили цього місяця 7 господарств.

3. Го сподарка.

Рівень господарки знижується через різні недостатки, пасивне ставлення самого населення, бо коли і має щось добре то в нього заберуть /рубаха забирає гарні коні/. На будуче селові грозить небезпека голоду, бо поперше не мають чим обробити поля, а дальше бракує насіння, тому що в багатьох господарів забрали все збіжжя на контингент. Деякі господарі піднесли свою господарку в час виїзду поляків, в яких купують всяке господарське знаряддя, часо худобу по дуже низьких цінах; але слід пам'ятати, що набуває тільки деяка частина населення і супроти всіх потреб які має населення така виміна є майже нічим, а дальше на місце поляків приїжджають українці з заходу, і то ще бідніше і більш голіруч приїжджають чим поляки, як виїжджали. Господар контингент - контингент здає великий, але платня є дуже мінімальна а бо в той час коли за один центнар збіжжя селянин одержує 5 крб., то за шкло до лямпи мусять платити 50крб. /10 центнарів збіжжя за одно шкелю до лямпи/ і так можна б навести цілий ряд прикладів на здириства і використання селянина, що також в великій мірі стає причиною упадку господарки.

Торгівля також занепада. Помимо цього, що між населенням відчувається великий брак промислових виробів, та їх годі дістати бо кооперативи стали тільки формальним чинником торгівлі, а в дійсності немає в них жодних товарів а коли що і появиться то все йде в заміну за господарські продукти, так, що не кожний може набути собі товарів в кооперативі.

Вся промисловість зводиться до гуралень - спиртзаводів, крохмалень і помістах гарбарень. Населення почалося забезпечуватись товарами власного виробу, але зразок це перестав бути актуальним, бо влада забаранила всякі саморобки /не в одного господаря забрали більшовики ремінь-саморобку.

4. Пр опаганда.

В порівнянню з попередним місяцем мітингів було багато менше. Хоч робили то тут то там принагідні мітинги, яких гордали про здачу контингенту та закликали населення до боротьби з "бандитизмом", змальовувачи безвихідність укр аїнської визвольної боротьби і доказуючи брак сил вести боротьбу з могутнім радянським союзом: танки, літаки, гармати... Воюди говорять, що бандировщина вже знищена, а залишилися тільки недобитки - одиниці, яким нема вже виходу, бо народ вже невдовзі з ними всіма розчислється. Як зовіб пропаганди використовується головно часопис /часописі видає кожний район/. В часописах вихваляється першунів по хлібоздачі і іншу гол оту, та наш брат ані трохи не цікавиться господаркою, а на останній сторінці шукає, чи ще там між союзниками не рветься, де там бють і арештують демократів і т.п., ну і за пару сотників має папір до курення.

5. Шкільництво.

Основних змін в шкільництві не зашло. Добаується тільки зміни у в ідвідуванні школи учнями.

на дворі стало холодно, діти не мають в що взутися ні вдягнутися, а навіть і в школі не нападено, тому проценті відвідування стає щораз менши. Населення також виробило собі таку думку, що в школах діти багато не навчаються, тому радше залишає дитину в дома при праці, щоб не тратило дармо в школі часу. Це краще представляється мораль в в школі, /десятирічці бувають випадки, щом учнів бувають венерично хворі/.

По школах намагаються більшовики втягнути дітей до піонерів, а головно в десятирічках до комсомолу але по селах їм це не вдається, а в районах вислались тільки одиниці.

6. Просвіта.

Клуби діяльності не проводять.

7. Інтелігенція.

Більшовики намагаються інтелігенцію /західників/ перевиховати на радянських людей та запрягти до співпраці з НКВД, бо вважають, що коли опанують інтелігенцію - керівний елемент нації, то тоді матимуть легший підхід до решти суспільства. Інтелігенція живе настроями, так як і маса, бо вона з масами живе в безпосереднім контакті і черпає від неї віру і силу до повсяденної боротьби. Назавгал інтелігенція орієнтується на визвольну боротьбу, як на одну рушійну силу що може здвигнути наці в вед занепаду, та не вірить у власні сили бо не бачить в нас конкретної сили: танків, гармат, літаків, тому не хочуть без чужосторонньої допомоги ми створили УСД тому завзято читає газети і слідкує чи не заводиться на конфлікт. Нашою літературою ці цікавляться, що прочитання ведуть еживалні дискусії, та хочуть ясних відповідей: що нового.... а у Там... і коли....

Священство початково толіроване попало в останнє в несласку. Більшовики настоють приймати православ'я а навіть поручають агентурну роботу /одному священникові дали до надуми, а коли він дав негативні відповіді то загрозили/, деяких священників арештують.

8. Служба здоров'я.

Пр актичної морності населення в служби здоров'я не має, бо лікарі стараються якнайскорше хворого від себе відіслати, тому населення не йде до лікарів навіть за порадами, щоб не тратити надурно часу.

9. Суспільна опіка.

Суспільна опіка зовсім себе не виправдала, бо поміч, яку дають більшовики є така мізерна, що даним людям не вистачає навіть на виживлення.

10. Чаї

Вісьька в терені багато немає /тільки Будванівський і Копичинецький район/. Перебувають малими групами і мають назначену роботу /рубання лісу або ін./ Вісьько жодної участі в акціях проти населення не беруть. Харців жодних не Одержують тому ходять по селі просять їсти. Так само потрапляють обікрасти господар качку, курку чи кілька кірців барабоць. Вони вже пропили німецьке барахло і тепер крадуть що попаде на очі: обь в одного господаря вкрали сукиру, дугого заміняли за самогонку, в іншого вкрали білля, а проміняли за тютюн, то знов пограбували кооперативу думали, що це підє на рахунок бандьор. До командирів вони ставляться з опередженням, бо вони пагано до них відносяться. Один армієць прийшов до командира по відпустку, але цей забавляючися з товаришами посміявся з нього і завернув його з нічим. Тоді армієць поставився до командира, але командир його застрілив.

Розкинені листочки читали арміці досить живор дискусією.

Вони признають, що остання війна хоч і закінчилася перемогою Радського, не принесла їм сподіваних і бажаних успіхів, бо їх і надалі запрягають до колгоспної панщини, а родини їх зноватолодують. Тому вони стоять на цьому, що повинна бути ще війна, в якій вони звільнилися від партійної кліки та звнесли колгоспно-кріпосницький гад.

II. Поляки:

Поляки майже всі полишилися до виїзду на захід і вже є багато сіл, де нема жодної польської родини: всі виїхали на захід. Є однаке села, де якась частина поляків таки отягається, здержується від виїзду. Одні прозираються товаришами українськимі недолі українського населення, інші подають себе таки українцями, та в одних і других показуються нові зуби, а ті, що відізнають, погроднують "ми ще повручимо і бендземі се раховаць". Видно, що як кажуть "горбатого і могила не направить". Останнього часу навіть і мішанці биби ратяться на захід. І хоч на дворі бувають вже морози, то ще і тепер зустрічаються польські родини на залізничних двірцях, що чкають на відїзд на захід, бо брах транспортів. На цих "прочанів" до обїцяної землі - польські монархотворні часто нападають брїлки і рабують, а навіть і в дорозі зазирають у них майно, будьто тому, що вїдлості ще не розраховалися з державом /контінгентом, податком/. Тому поляки, щоб скорше виїхати на захід платять великі суми грошей за транспорт.

III. Жиди:

Жиди виїхали з поляками на захід, а головні інтелігенція /лікарі інженери/. Полишилися тільки одиниці, які перебувають виключно в райцентрах та і вони чкають своєї черги виїзду.

Між східняками є також жиди, та вони або зукраїнізовані або конспіруються.

IV. Українське громадянство:

Більшовики своїми обданами та часокнами і арештуваннями стараються морально заломати українське населення та все ж таки українське громадянство, заривком агента, вірні традиційним ідеям - змаганням могутності нації та стремлінням до волі і державної самостійності. Громадянство не заломлюється у своїх поглядах і невідкидає вірять до в недовзі приїде неминучий кінець більшовицькому поневоленню, до якого ставляється вборожо.

Коли говорити про мораль, то можна сказати, що війна вплинула у відемному значенні. От коли брати під увагу жінок, які користаючи з невідсутності чоловіків, що нараються на фронтах, виборикуть з москвичами. Однаке загаль українського населення, вихованні на здорові традиційні моралі рішучо виступає проти таких виборків і гостро осуджує. Підпадає мораль молодя перебуває у стрибках. Вони часто стрічаються з москалями і засвоюють собі їхню нехольтурну поведінку.

Під оглядом політичної виробленості можна поділити українські маси дві групи: перша - люди зроблені, які правельно розбирають нашу політичну лінію, які також більшовицьку забрїханність і московські підступні маневри в напрямі знищення українства. Ці люди цікавляться нашою літературою, а кож розбирають політичні вісті з газет і все пояснюють собі на свій спіб, підходячи зрозуміло і критично до всякої білшовицької брехні із хлодним селянським розумом. Друга частина - це ті, що живуть тільки подія дня - настроєвості і їх ораєтці вгаються то в одну то в другу сторону. Це елемент, що взагалі не роздумує над своєю майбутністю. Коли бачить з нами усміх і перемоги то хваляться в нашу сторону і симпатизує з нами, коли бачить невдачі а щей до цього треба цю сь пожертвувати, то він волі щоб його "хата був з краєм", бо інакше, колт щось бере і треба дати москві - на це він "отарши брат" але свій довинея в нього просить і жebra. Це ознака раської вдачі і брах політичного вироблення.

Загалом знають, що дєром нічого не приїде, однаке вїдчитись у борот Балкє. Взагалюму кожний з дня на день чкає кондїкт союзників з Сї бо уважає, що у цій війні розторочать червону навалу а на помаринках цї великана поневолені нації будуватимуть самостійні держави.

Постій, дня 8 XI. 1945 р.

Слава Україні!
0100

24 29

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД

/за місяць листопад 1945 р./

I. Більшовики.

Більшовики з кожним днем більше переслідують українське населення, а особливо над визвольний рух. В своїй московсько-азійській ненависті та диких некультурних стремліннях і намаганнях залюбити духовність українського громадянства і відірвати його від здорових основ нації, цебто революціонерів - ініціаторів боротьби за оновлення героїчної духовності нації, за відродження української державності, стали неухильні і безпощадні, що документують варварськими потягненнями. Безчисленні репресії, звісні частими і нечаяними облогами, підсітками і майже безнастанними ревізіями ожебачують населення, нізаче ставлять все українське від руського, як "старшого брата" - це змагання кремлівських імперіалістів здеформувати душу і світогляд українця та повернути Україну в колонію, чи навіть затерти сліди окремішності української нації, а даліше нищення моральних цінностей нації, щоб знищити в громадянстві стару традиційну мораль та внести гниття та занепад здорового національного організму, щоб затратилося почуття всього, що гарне, почуття всього величнього, а привернути звіринні інстинкти задоволення матеріальними надбаннями, задоволення повним шлунком - ось це все зло москви супроти української нації, яке зараз практикується.

I. Адміністрація:

А якщо ближче розглянути склад районних та сільських управлінь, то доводиться ствердити, що чисельно більшовицька адміністрація в цих низових кілтинах аж надто велика. Райони зі своїми чисельними відділами та рядом осередків різних організацій з великими штатами людей безпорівняння перевищують бувші волості; а навіть сільські управління, крім платного юрдуви і секретаря, а навіть приставників фінвідділу /фінагента/ сітку десятників, а надодаток уповноваженого з району призначеного на одне або двоє сіл до збірки контингенту. Іколи візьмемо під увагу, що і це у важніших компаніях /позики, хлібоздачі, податки/ виселяють на села ще і працівників з району, то яно стане чому незважаючи на пасивне, а то опозиційне ставлення населення до зарядження влади, ці зарядження, хоч і поверховно, то всеж таки виконуються і то скоро.

Провідні місця в організаціях займають східняки, в яких частина москалі, а решта українці, що відрізняються від перших тільки українським назвиськом, між чими українців жидів. По більших центрах в містах багато місць в урядах займають поляки, як більше довірені в совітів, решта місць займають українці-західняки, які на цих місцях, або з початку приходу більшовиків, або по від'їзді деяких поляків на захід заняли їх місця, а в останньому часі заангажовуються до цієї державної роботи демобілізовані з ЧА. Жидів в адміністрації проявляється дуже мало. Всеж таки українців з них поміж усіх є найбільше.

Уповноважені по селах, що звичайно повняють начальників стрибків, це самі східняки, колишні партизани, або ранені військовики. Вони докладно простудіюють відносно в селі і стараються з кожним селянином заціпенити, щоб тим самим можна було краще держати село в напруженні. Беспережно, що між ними є також люди, які або дуже солідно виконують свої завдання або цілком занедбують.

Голови сільрад та інші працівники села це українці.

2. НКВД - НКГБ:

При допомозі спец.військ НКВД, що заквартирували в райцентрах /Відзанив, Количинці/ і по декотрих селах /Янів, Віле, Яблонів/ в числі від 60-80 чоловік організують облоги на села, лісові поля, а також масові підсідки на роздоріжжях, з краю лісів, з краю сіл та інших підозрілих їм місцях. Безчисельними наскоками на бодинокі села та підозрілі господарства хочуть здеморалізувати населення, а здеморалізувавши їх втягнути на агентурну роботу. Цими всіми своїми репресіями держуть терен в напруженні, а кож хочуть здеморалізувати населення до тої міри, щоб зі страху не даде-

до помочи повстанцям та відхилилося, перестало думати про українську визвольну боротьбу. По селах, де був колись більш сконцентрований наш рух, або котрі є більш виспані переводили в цьому місяці "варательні отдели рубли" майже до другого дня провірку /Деренівка, Кошоловолоки, Могильниця Стара і Нова, Тудорів, Накіборк Старий і Новий, Постолівка, Раків Кут, Трибухівці, Чернокінці Великі і Малі, Кривеньке, Сидорів, Шидлівці, Гриньківці, Вичківці, Скоморше, Паушівка/.

Зараз НКВД і НКГБ підготовляються до зимових акцій проти повстанців. По селах вимінують ліпші коні на час облав, а кажуть: "як впаде перший сніг ми виловим всіх бандворів". Є випадки, що при помочи першого снігу по слідах винаходили повстанців /Деренівка/. Рівнож їздять ранком по гор родах підозрілих підлісних сіл /Тудорів, Вичківці, Раків Кут/ та дивляться за слідами.

Протягом місяця внаслідок безнастанних ривізій було вбитих 16 повстанців, а два здалося живими в руки більшовиків, з яких одного більшовики розстріляли. По стороні більшовиків вбитих повстанцями 23 чоловік. Було арештованих 250 осіб, з того випущено 150 осіб, певно придерджано 32 особи, а зрештою що зроблять не відома. Вільшовики забрали 32 родини до в'язу, яких держать в райцентрах.

Вільшовики знищили 12 господарств, з того 5 спалено через стіляння п'яного начальнича стрілками запальними кулями, 6 через стріляння запальними кулями по селі тому, що між хатами завважили двох озброєних людей і і де були повстанці при наскокові на те господарство.

3. Господарка:

В господарстві за останній місяць не зайшло змін. Вільшовики кінчають стягання збіжжового контингенту та почали стягати яринний і заплановують другий "на допомогу раненим". В малій мірі видають збіжжя із магазинів райзаготзерна для родин переселенців із заходу, які залишили себе збіжжя на заході. Ця видача іде слімачим темпом, бо як хто залишив там 10 сотнарів, то одержав тут щойно сотнар.

По колгоспах і радгоспах ще зовсім не виплачували робітникам. Населення обтяжене великими більшовицькими податками в різний спосіб радять собі: одні виправляють шкіру і продають по спекуляційній ціні, другі роблять самогони та також продають по спекуляційній ціні, треті, головню в надзбручанських районів /Пробіжна, Гусятин, Копичинці/ переїзджають зі збіжжям і мукою на другу сторону Збруча і там продають по дорожчій ціні, щоб мати чим заплатити податки.

МТС-и дуже слабо просперують, бо своїми тракторами не змогли вповні порати на зяб на радгоспних полях та колгоспних. Молотарок є дуже мало для того, що їх понищено, якщо де залишено, а дають до молочення по селах за цю молотілку мусять відповідати голови сільрад вразі знищення.

Вільшовики не резигнують, а дальше натискають щоб населення ішло в колгоспи. До кооператив з райбаз привозять дуже мало товарів /тютюн, сирниці, нафту, сіль і інше/, а мануфактури за останній місяць не привозили. Голови кооператив мають назначений контингент на заготівлю бруметалю, онуч, кісток флашок і т.п. Поміщо це ні один голова кооперативи цього припоручення не виконав. Кооперативні підсобні господарства не оброблені під зиму. Мясопоставку більшовики стягали силою, але мимотого всьої не стягнули. Набіл населення здає дуже в малій кількості і то для того, що у в'язу одержує цукор.

По райцентрах є заложені артіль ремісників, які хочуть об'єднати в останній час всіх ремісників із сіл /столярів, кравців, ковалів, шевців, мулярів і т.п./ недопускаючи індивідуальної роботи. Одначе це гуртування проходить з опором ремісників. Але і сама робота по артілях проходить дуже слабо /за останній місяць Копиченецький ательмахарський артіль не скінчив навіть одного воза, а Вілобожнецький шевський крім направон та двох пар чобіт не зробив нічо з браку шкіри а самі робітники були розпущені які робили індивідуально роботу по селах/.

За останній місяць працювало сім спиртзаводів і одна цегольня яка випає дуже мало цегол.

4. Пропаганда:

Під теперішню пору у більшовиків до роз'язання на часі, крім різних

сезонових справ є питання: перевиховання суспільства, хочби частинно, а радше завити в масах нацистську впертість і віру в сподівання на краще майбутнє, щоб відірвати маси від активної участі у визвольній боротьбі і повернути у пасивних рабів, що має пройти чи то шляхом більшоволюційним - пропаганда, що ненадто доводить до бажаних успіхів, чи біль прогресивним шляхом і жорстоким терором. Дійсно пропаганда більшовиків намагається свої завдання виконати: пропагандистом стає кожний і на всякому місці, хоч звичайно ці намагання стають безуспішними, бо слухачі це або цілком не сприймають /довозом спокійне слухання на мітингах/, а коли і не спить то думками заглиблені в чорні буденні перебування і цілком не знає змісту прослуханого; активніші якщо і зацікавлені в змісті промови, в змістля промовцеві у від підносять "цвішенруф". Кожний слухач бажає якнайскоріше кінця мітингу і старається якнайскоріше вийти з місця. В останньому місці більшовики мітинги організували при облавах. На цих мітингах більшовики нахвалялися, що знищать всіх бандерівців, що бандеровцям крах буде зимою, тоді вже не буде йому мішати в спокон мирного населення. Звичайно оправдували свій поступок відносно нищення господарств а вини складали на бандерівців. Кожний мітинг вінчали поясненнями та пропагованням положення про вибори які мали б відбутися в м. лютому. До райцентрів покликували демобілізованих мужиків із ЧА а надгороджених медалями і роблять їх агітаторами до виборів. Організують такзвані червоні кутки, які мали б ознайомлювати людей з конституцією до яких прикріплюють агітаторів. Червоний куток складається від 10-20 господарств. До червоних кутків прикріплюють учительство, а за цілість агітаційної роботи відповідає директор школи. До цього населення ставиться пасивно, а навіть ворожо і тому таке навчання не відбувається за винятком декількох сіл /Хоростків, Косів, Беркуля Старк, Янів, Дичківці/ та райцентрах. Супроти цієї роботи не дуже то активно ставляться і самі агітатори, які прямо встчаються щось подібне проводити. Буває і таке, що люди зійдуться і говорять про господарство, про "політику", а поговоривши розходяться домів. Також за останній місяць не проявлялося багато більшовицьких імпрез і свят завзіком, що в райцентрах відсвятковано свято жовтневої революції.

5. Шкільна цтво:
Число шкіл за останній місяць не змінилося. Змінилася тільки фреквенція дітей у негативному відношенні, бо 50% шкільної д'твори школи не відвідує з причини браку обуви та зимового одягу. Більшовицькі шкільні власті натискають на учительство, щоб воно подбало і боролось за сто процентне відвідування школи д'твором, але це провадиться тільки на папері на учительських зібраннях, а в результаті не виходить нічого. Одначе саме учительство присвячує цьому увагу, бо часто учителі приходять до домів дітей з мятком гризтягнуті їх до школи, але родичі оправдують це браком одягу і обуви. Другою причиною слабого відвідування є ось це, що зараз радянська школа втратила авторитет серед населенням і народ легко-важить собі більшовицьку школу, вважає, що дурні більшовики можуть навчити, коли самі вони нічого не знають. А також населення дивиться на не-кваліфікованого учителя, якому зараз радянська влада припоручила виховання д'твори. І дійсно більшовицька програма навчання є велика, навчальний матеріал є тяжкий такий, що багато нових більшовицьких учителів має труднощі з навчанням. Як рівень учителя від оглядом інтелектуальним є низький, так програма і матеріал є широкий. Помимо релігійної більшовицької "толеранції" більшовики навчання релігії по школах не ввели, а противно лоборють і натискають на безбожницьке та інтернаціональне виховання, яке влові учителі по школах не примінюють, а д'твору не присвоє. На спомин про "батька" Сталіна д'твору вибухає співом /Кочубинщина/. Перед навчанням, в часі переривів по навчання д'твору співає революційних пісень, які п завчили від повстанців. Пр антирелігійну роботу в школах немає говорення. Діти вперто поздоровляють учителів і навіть представників із Райвно і Облвно через "слава Ісусу Христу" /Полівція/. Як учительці звернемо увагу за це, то вона сказала що є безрадна, бо її все так поздоровляють мимом її наказівта забаран. Шкільних конференцій, помимо плану щоб такі конференції відбувалися по одного тижня в неділю, є дуже мало, а учитель-

24/26

ство приїзних сіл зовсім не їде на конференції, оправдуючися тим, що не одержали повідомлення приїхати, бо пошта чи післанці до таких сіл мало доходять бо бояться в "лісі Бандеровців" /Постолівка, Скородинці/. Часті є випадки, що навчання по школах не відбувається з причини браку о опалу, а також як приїжджає до села рубаха то заквартировує в шкільному будинку, що спричиняє перерву у навчанні.

6. Читальні і клуби:

Клуби за виїмком райцентрів не зорганізовані, а навіть якщо є, то крім забави та музики не проявляють жодної діяльності.

7. Інтелігенція:

Інтелігенти західняк /священники, учителі, чи урядники/ у відношенні до влади про людське око вдають найбільших льоблістів, але посуті відношення їх до більшовиків є вороже. Вони інтересуються нашим рухом, радо читають нашу літературу, допомагають матеріально у нашій боротьбі, але все це роблять надто конспіративно, бо бояться переслідувань та арештовань зі сторони влади. Вовж такі наша інтелігенція у власні сили не вірить. Вона уважає, що доля України може бути вирішена тільки у війні ССР з Аліянтами, бо власних сил до боротьби замало. Вільчовицькі інтелігенти /східняки/, а головню урядники, як у попередньому місяці, до українського визвольного руху ставляться ворожо, виняток становлять тільки деякі учителі, що вже зміглись з місцевим населенням та заізналися з українською визвольною боротьбою. Інтта радянського інтелігента - це недостачі і голод. Прикладом може бути учительство, яке вдійсності підпомагає населення, а що говорити вже про міських інтелігентів. /учительку, яка приїхала із заходу як переселенкадістала за припорученням Пробожанського Райвно працю у с. Чорнокінецька Воля. Вона, як і всі інші переселенні із заходу є дуже бідна, в якій проявляється особливо брак одежі, взуття, а херців тимбільше. З району не дали їй жодної допомоги. Вона пішла до голови сільради, щоб той дав їй безплатне помешкання, але він викричався до неї і сказав: "мені вно до села не треба і обіідуся з без вас. Я вже маю дві учительки". Згадана учителька сидить вже цілий місяць в дома і не їде до праці/.

Священники з кожним днем стають все більше переслідувані більшовиками, які намагають до цього, щоб священники перейшли на православя підписавли заяву. Бувають випадки, що священники категорично протиставились православя, та не погджилсь на перехід, за що більшовики деяких арештували /Відобожниця, Віле/, а деякі знову окриваються /Скородинці/, а треті знова щоби хоронити свою власну шкуру перейшли на православя, та пішли зовсім у більшовицькі табори. Не в кожному районі є однаковий натиск на перехід на православя. Священникибули не зорентовані, не знали що почати, але то розкиненні наших лютівок в справі греко-католицької церкви і по розмовах з повстанцями прийняли тверду поставу і нстрі не були рішені зараз рішилсь не перейти на православя, а хочби це навіть заплатити своїм життям.

8. Служба здоровля:

В терені є більшовицькі амбулаторії, поліклініки, шпиталі, але поміч з них майже немає через брак медикаментів та лікарів і через це хворих людей не приймають до шпиталів, якж зараз дуже багато /Пробіжна/. За останній місяць не замітились найменшого більшовицького потягнення, а впарі із тим і служби здоровля в справі піднесення серед населенням гігієнічного стану фізичного здоровля, що у маленькій мірі появилсь було у попередньому місяці. Доказом цього є те, що коли хочеться дістати масти від корости то треба дати до аптеки свою сірку, синій камінь та товц.

9. Суспільна фізика:

Допомога, яку дають івалідам вітчизняної війни і війна, як ка муні погинули на фронтах є так мізерна, що немає прямо мови, що потребує могли з одержаних допомог використися. Доказом чого є іваліди вітчизняної війни, які цілими групами сувають по містах і вокзалах просячи допомог.

10. Відбудова:

В терені, як і попереднього місяця, відбудови не проводиться за виїмком райцентру Пробіжна.

II. Червона Армія:

Взагалі до сільськогосподарської маси з більшовицького режиму від червоноармійців, які катують по селах можна почути нарікання на колгоспи і політруків. Дуже часто червоноармійці питають за нашими листівками, дуже часто поінформовані про наш рух у правдивому світлі а знають лише те, що їм говорять більшовицькі агітатори. Червоноармієць, який ненароком стрінувся з нашими повстанцями дивувався, що повстанці поводяться з ним по-людському. Він був поінформований і так собі уявляв, що повстанці це банда яка ходить із зарплатними арісами, пообдирані, брудні і т.п.; так, що декілька наших повстанців мусіли показувати дійсно мають на собі сорочки. По національності був руский. Ставив різні питання що до українців і їхнього відношення до інших народів. Не вірив, що його повстанці пустять живим. Домагався нашої літератури, щоб його товариші повірили, що він був з повстанцями. Про повстанців говорять: "вони нас не трогать і ми їх не трогать".

II. Поляки.

Польське населення у 80% вибралося на захід, а деяка частина чекає на транспорт аж на місяць березень і сидить у райцентрах і то га в кожному /Відосокниці/ та по декотрих селах /Дичківці, Білий Потів, Хоростків/. В листках, які приходять із Польщі переселені поляки пишуть, що вони там вдержали гарну землю, господарства з господарським інвентарем. Деякі присилають листи до українців в яких погрожують, що вони ще вернуться і їм відплатяться. Ті, що залишилися до українців ставляться ворожо. Вони говорять що то через українців вони мусять виїздити на захід. Можна почути також нарікання на більшовиків в головно з цієї причини, що більшовики до них погано відносяться і грабують їх в транспортах. Польські стрілки розпуцені, але не всі; залишилися тільки ті, яких родили не поручили на захід.

III. Жиди.

Багато жидів виїхало на захід, а дуже мало залишилося по райцентрах, які працюють як урядовики. По селах жидів немає.

IV. Українське громадянство.

Українські маси до більшовиків ставляться з недовірям, а навіть з ненавістю. Головна причина в тому, що більшовики стигають контингент та різні податки і говорять про колгоспи. Деякі свідомі українці говорять: "наш булоби вже так, щоб я тільки не тягнули до колгоспів". Дразнить надзвичайно населення більшовицькі облави та наскоки, які роблять на села, де при шумі за "бандьорам" рабують населення. Взагалі до більшовиків стали пострахом для населення. До нашого вільного руху ставляться прихильно, однак є малі прояви, що вважають українських повстанців за звичайних дезертирів із ЧА, але взагалі до нас можемо сказати, що маси такі мають правильний погляд що до нас і нашого руху. Про всякі конкретні дії із нашої сторони населення оповідає з великим зацікавленням, а навіть дуже часто перебільшують. Можна сказати, що населення орієнтується на чужі сили у відношенні до стану свого становища, а головно на збройний конфлікт Алянтиз з СССР. У попередніх місяцях населення сподівалося цього конфлікту у скорому часі /говорять, що щось на днях буде, а найбільш правдоподібно війна між Англією а більшовиками/, але зараз виходить із заложення, що сподіваної війни зараз не буде, а предбачусь її доїти на весну. Взагалі до до цієї предбаченої війни серед населення є два погляди: одні думають, що Англія у предбаченій війні побідить більшовиків і Україну візьме під свій протекторат, а знова інші думають, що предбачена війна це якраз добре політичне ускладнення для українців в справі здобуття УСР.

Постій, дні 10 XII. 1945 р.

С л а в а У к р а ї н і !
0100.

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД

/за місяць грудень 1945р/

1. Більшовики.

1. Адміністрація:

Щорозглядаючи склад більшовицької адміністрації в низових одиницях (районів, сільрад), то стверджуємо, що більшовицька адміністрація з чисельно велика. За останній місяць більшовики померили свою адміністрацію контом демобілізованих ЧА, або відісланими із складу партійними. Вони пости (нач. райтеркомів, райвиконкомів) більшовицької адміністрації займають східняки, з яких частиня москвіти та українізованні жиди, а решта українці головно партійні. Вони проводять партійно-економічні життя району. В районах працюють високіше добре, бо партійні роблять з любови та обов'язку до "родини і любимого Сталіна", а безпартійні зі страху перед арештуваннями і переслідуваннями зі сторони влади. В райцентрах деякі місця в урядях займають поляки і жиди, які ще не вміють ходити на захід, а вже найбільше місць, хоча і не на високих постах, займають українці із місцевих околиць.

Уповноважені по селях — це майже всі українці із СВЗ, але стрічається також поляків /Личківці, Оршківці, Котівка, Гадяківці/. Вони, звичайно, повільно схиляються до пролетарської роботи. Не всі виконують свої завдання солідно. Це залежить від них самих і їхнього онруження.

Працівники всіх сіл сільрад, як голови сільрад, секретарі, фісканти, десятники та інші це місцеві українці, або переселенці із заходу. Працівники в сільській адміністрації старіються жити із населенням добре, хоча б деякі лише про людське око, мовляв, "хто робить криницю населенню, того безцерковці змиють". Всю адміністрацію більшовицької адміністрації з зав'язкованим до пропагандистської роботи проти українського визвольного руху в формі масово-усової пропаганди /проводячи час-від-часу мітинги по селях/, а головно в формі шпиганської пропаганди, пускаючи систематично всякі політичні кіселіткі між населенням. Однак із вказаних завдань не всі вив'язують як слід. Від половини місяця почали переводити перетиснені. Перетиснені населення переводить адміністрація при допомозі стрибків та районного НКВД.

2. НКВД і НКГБ:

НКВД, за останній місяць, викило всіх способів своїх для ліквідації українського визвольного руху а саме: терор, арештування, агентурну розробку, вербування шпиганком саксотів та брешливої пропаганди, як гласної так і шпиганської. Цим старіються розложити морально всі кадри та адеморалізувати українське населення, щоб не дивало жодної матеріальної підтримки повстанцям та не консолидувалось з ними. В с. Пауліївка Білобожницького р-ну при сутичці із українськими повстанцями загинув один більшовик поблизу господарства Перога Івана? Слідуючого дня більшовики сталили господарство вказаного селянина та арештували 30 осіб. Подібних фактів стрічається дуже багато, хочучи такою більшовицькою поставою застрашити населення.

Останнього місяця НКВД і НКГБ звернули особливу увагу на масову вербовку і поширення сітки саксотів. Із сіл до райцентрів приклика-

ють по кілька осіб з цивільного населення, де їх витягують про украї-
нських повстанців, де вони заходять, де вони перебувають і т.д.
та під шапкою доручують підписувати заяви, що будуть працювати в
органах НКВД. Крім того переводять масові арештуваних в яких частину
закоджують на тяжкі роботи, висилуючи їх на Сибір, висилуючи інші гос-
подарства, а частину дезертирів звільнюють на оксоти.

До деяких райцентрів /Білобожниця, Гусятин/ НКВД покликали дезобі-
лізованих ЧА, де говорили їм, що вони як "захисники родіни" повинні
помогти органам радянської влади винищити "бандитів", тобто, "україн-
сько-німецьких націоналістів", та рівнож обіцяли до цього дати їм
зброю, тає люди відмовилися брати її. Оправдували потребу винищення -
"бандитів" стількими словами, бо "воєни, мовляв, не дають змоги сто-
кільно і успішно перевести вибори в Верховну Раду СРСР". Крім цього на
кожному кроці НКВД завзявав населення до стілької боротьби проти укра-
їнських повстанців. В розмові начальник НКВД Гусятинського р-ну з го-
ловою сільради села Васильковець сказав йому: "Ви самі бийте бандитів,
а війська йдуть відпочити", коли цей домагався в нього, щоб він прис-
лав війська на винищення українських повстанців в його селі. Однак
НКВД таки само малими групами своїх військ робить навіть як дуже часто
наскоки на окремі села з облогами та підсітками. Підсітки і наскоки
на окремі місця робить на дозови оксотів чи провокації.

Використавши перший скляк, який встав в днік 15-го грудня зробили
більшовицькі скількі облоги три помічі більших військових відділів на
села і ліси в районах Котичинському, Будзавнівському і Теробовель-
ському в-наслідок чого втало багато великих людей, а особливо в Будза-
нівському і Котичинському районах. В Котичинському районі ці об-
логи тривали лише пару днів, а в двох інших далше продовжуються.

При кінці місяця НКВД почало вивозити родини підтільників, котрих
половина підчас своїх наскоків. Частина із цих зловлених людей з міся-
цем вивезли на Сибір, а решту держать по районних тюрмах.

Протягом місяця в боях та рутині були втрати з нашої сторони 19
вбитих а 8 ранених, з більшовицької сторони 58 вбитих а 25 ране-
них. Але в більшовицькі руки потрапило живими 2 здорових і 2 ранених пов-
станців. Внаслідок терору НКВД із цивільного населення було вбитих
3 жінки і 2 ранених, арештованих 80 осіб з чого частина вже вивже-
на, висланена на Сибір 4 родини в числі 9 осіб та 38 сталих і 10
зниклих українських господарств.

3. Господарка:

Більшовицька господарка стоїть на дуже низькому рівні, хоча більшови-
ки багато говорять про піднесення її. Протягом місяця стягали рештки не-
давнього ще контингенту, але хто не дав, то пропало. Однак не забува-
ють про грошовий податок та мясопоставку, бо хто не дав в 1944 р, то
в-того скляк стягав з процентом податок, а за мясо забирають худю-
бу. Хто постійно продає на базарі, той платить угодатковання. Від
цих людей, які лише часом продають свої продукти на базарі стягують
в поволонішній скількі відстає /чубільне/ т.зв. "тя-
пове". Головам сільрад з доручено за написання будьякого посвідчення
брати гроші в сумі від 5 - 10 крб., але покер це ще не бачиться, щоб
було введено в життя. Також доручено головам сільрад, що підводи мають
давати безплатно тільки в потребах шкільництва та лікарні, а всі інші
установи повинні платити власникові підводи, але на практиці цього не
завважається, бо, наприклад, всі утворені із району, які часто
їздять по селах агітувати в справі виборів часто використовують під-
води, а ще не було введених, щоб за це було заплачено. Також і НКВД,

яке найбільше уживає підвод для розвідів по селам та облам не платять, а це вно"є даятька коли той відмовиться Іжам, або часом платять хіба лише словом "спасіба".

Для переселенців видіють збіжжя вже для посіву на весну та на прожиток, але це не з допомога, а видіють за те, яке залишили при переселюванні на заході. Видіють його в певній кількості і то виміряно, ватрицяд, пшениця з ячменем і жито і т.л.

Голова сільради має право наділювати переселенців із заходу землю, а також і місцевих бідняків найбільше до шести гектарів коштотом поміщицьких, "куркуль" та землею підкульників чи селян, які скриваються перед більшовиками. Часто зачувається між населенням, що є великий брак сільсько-господарського реманенту.

В кооперативних поза нафтом, соли, цукру і вуглю нема більш нічого. Це можна набути там за буметак, тобто, ці речі є в заміню. Але ці речі в відношенні до річей обміну /фіяшки, сирю, стирки, замізо, яловича і т.л./ є дуже дорогі і населення цього не може набути, беручи під увагі і це те, що населення майже нема цих річей на обміну. Як знаємо в торгівля звикодиться в речах держави, але населення радить собі в цьому, купуючи товари необхідної потреби на паску, так що отаким чином стала дуже популярною. Крім того населення заряджує само собі в ко-вечних потребах поширюючи домашній-промисл і виробляє як: сводри, полотво, витривляє шкіру і т.л. Дуже важко сажомо, а в районах надзброчанських люди везуть збіжжя за Збруч та продають по високих цінах (сотнар жита - і 500 крб, пшениця і 800 крб.). Нинішній там товари коштують в відношенні до збіжжя досить такі, бо, ватрицяд, чоботи коштують 1000 і 500 крб.

МТС засадляють на зиму, як медведі. Роботи ледве ведеться. Трактори і молотілки відлучивають і старіються від негоди, бо не є забезпечені до зими. Більшовики хоча з колгоспів не ривають, однак в говоренні про них не згадують, лише толу, що перед виборами. П

По райцентрах є заложені артілі ремісників як: столярів, сталемників, кравців, шевців, ковалів і т.л., яка діють дуже слабо. В артілях переважно працюють такі люди, що в давній формі ніколи нічого не мали стілького, тай і ремесла не знають. Татер задія якоїсь дорна завної праці, стюкою, а не задія платні стали "великими ремісниками", тобто "фікціями". За останній місяць Колічанський артіль сталемкерський зробив 8 коліс до возів, та загострив кроті для військ НКВД на облам, а він, який ще в місяці березні залюнений для якогось завідуючого ще не зроблений, помпю того, що від цьогож часу стоїть і матеріал готовий в артілі. Знова Гусятинський артільбоднарів зробив 4 бочки протягом цього місяця. Пробіжжяський артіль шевців не робить жоник чобіт, а тільки латає отеру обшув. Протягом місяця зробив 2 пари жіночих ежімосів.

Спиртзаводі на терені знаходиться ІЗ, які є чинні, Люди за бараб боні знімають спирт, а також платять людям спиртозна до сажу дров. Населення попередніх місяців заживається сажомом, а зараз ще більше заживається спиртом, маючи змогу його виміряти, чи заробити.

Мішки мають за мірки. 10 кг за разівку, а 15 кг за пирель від цестера.

4. Пропаганда:

Як вище вже сказано, що поза тероро, який за останній місяць посилює також посилює свою брешливу пропаганду в формі масово-воної, писаної та нештоної. Пропагандивну свою роботу зараз отеняють під ку-

том, щоб заломати морально негідні кадри, та викликати, особливо, недовіра в українських масах супроти нас та доказати безцільність української вивольної боротьби взагалі, патягаючи різні факти і покази, щоб доказати, а як шлях до розв'язання ~~наше~~ питання добробуту народу висувають свій деря. Чотирій для якого треба працювати втари із-врядом. Останнім часом в районних газетах багато появилася статей пов'язаних із зближеними виборами, націтаючи в них натрашок передвиборчої пропагандивної роботи між населенням, а також вже майже всім по селях поназначувано агітаторів із сільських дівчат або дезобілізованих ЧА, які в цьому ділі "темні як російська махорка". За останній місяць проведено в багатьох сільських районах вже передвиборчі мітинги на яких не забували і згадувати про "бандорів". Люди призначені агітатори мають навчати людей конституції та положення про вибори і-т.л., тобто підготувати населення до виборів. Навчання повинно відбуватися два рази в тиждень по десятихвилинках, одне, це в навчання покир це не відбувається, бо люди не хочуть ходити, тай самі агітатори не присвячують цьому уваги. Самі більшовики на кожну кропі цікавляться і в цьому напрямку випитують людей, яку поставу відносно їх виборів займають "бандорів" говорячи, "що якщо підчас виборів почуєсь навіть лише один отріл, то вони висовуть на бібір всіх людей даного села" - говорення більшовика підчас мітингу в с. Коцюбинщини. Уважнені по підготовці населення до виборів повчали населення, нурникад в сс. Чорнавіні, Коцюбинщини, що маю говорити підчас контролю передвиборчої підготовки, тобто, щоб воі однаково брехали. В с. Васильківця Гусятинського р-ну начальник НКД почитав учительки-східнячки коли вона не навчала людей конституції, яка відповіля ви мужчии і зі зброєю тай перед вечором втікаєте із села до району, а я жінка не боюсь". Ней її відповів: "небітєсь, бандеринці присилають нам свої брошури, так вони нічого не мають проти виборів і не думайте, що вони ког і заво небуть вбивають. Між ними є також мудрі люди".

Замітили є, що в останньому часі в кожному районі віддають на село дуже обмежену малу кількість газет і то тільки до сільради або директорів школи. Це є із центральними газетами, але районні газети і так, як "Радянський селянин" навіть це в більшому числі поширюють, чим попередно.

5. Шкільництво:

Кількість шкіл за останній місяць не змінилась, як рівнож не змінилася фреквенція дітей. Більшовицькі шкільні власті нагисають, що-би учительство подбало за сто процентове відвідування, яке ємоїть н на низькому рівні, а причиною цього є брак злого одіння та обуви, чим і саме учительство що низьку фреквенцію отримувє. Сама школа в'очах має є окомпромітована, до якої населення прямо ставиться з опередженням. Причиною цього є більша кількість неваліфікованого учительства /мовляє, "що такий учитель може навчити"/, а також часто яворятьна поведінка сільських учителів. Приміром може стувити факт, який заіспував в с. Майдані Котиченського р-ну. Учителька-східнячка в класі в присутності дітей цігувалася із лейтнантом військ НКД. Часто тягається із військовими та виїзджє на прогули до райцентру навіть на пару днів, а навчання в цей час не відбувається бо вона є лише тамсама. Подібних фактів отрічається багато, особливо це появляється зі сторони східняків, що поставило населення з опередженням до них, що є нездоровим проявом, бо населення називає їх прямо "советами-москалями" і то навіть українців

Помимо більшовицької релігійної толеранції навчання релігії пошко-
лах не проводиться. Більшовицькі шкільні влади натискають учительство
виконувати дітям в комуністичному дусі. Однак учителі, навіть східняки
до цього ставляться негативно. Дітьвора поздоровляв учителів через "Сла-
ва Ісусу Христу", але поздоровлення старших людей, як це було попередів
загрожувалося.

При кінці місяця учителі відпустили учнів на піврічні (ферії/кіднів)
та роздали піврічні свідчення.

Замітним цього місяця було те, що до сільських шкіл на контролю
приїжджали з РВЮ інспектори та завідувачі (головно східняки). Шкільна ді-
твори досвідняків ставилася з погордою. Доказом цього може бути факт,
Який був у с. Хлопівка: Дитина по місцевій учительки зверталася через
"Прошу пані". Почувши це інспектор зі Східних Областей: "Пропь, звернула
учням увагу, проби на будуче до учительки звертались через "трошу учи-
тельки" або "Олеганів Івановію". Учні з цього сердечю сміялися, а під-
час перериву говорили між собою: "Такі малі, як вона в тих валятьках, то
певно не скажемо пані, але наша пані, то такі пані!"

6. Просвіта:

Культурно-освітній роботі більшовики присвячують дуже малу ува-
гу. По селях клуби не організовані. Знова при клубак-організованих
в райцентрах вібралося кілька певнів, які своїми інструментами калічать
українську оцєпу.

7. Інтелігенція:

Інтелігенція з ВУЗ до більшовицької влади ставиться прихильно
про людське око та називає великих льобякістів, але в дійсності їхнє від-
ношення до влади з вороже. На це найбільше впливав мала зарплата і не
вигідне життя частинно терор зі сторони більшовиків. Інтелігенція за
інтересована нашим визвольним рухом, дуже радо читає нашу літературу
та помігав повстанцям, але не все робить надто конспіративно. Новітні
чашють коли то прийде "спільний час". Більшість інтелігенції в власні
села не вірить; вона не може погодитися з тим, що український народ
в спільній боро тьбі з іншими поневаєльними народами здобуде УСРР і на-
діється та чинає збройного конфлікту між більшовиками, а зліянтами.

Інтелігенція з СУЗ по більшій частині з мило зацікавлена з визвольною
українською боротьбою, а українських повстанців мають представлення;
як німецьких прихвостів, бандитів, які вбивають невинних людей. Деякі не
реконваліси, що справа представляється інакше, як їм говорено, але біль-
шовики на кожну мурочі вивають їм на нецільність нашої боротьби,
убі про багато робить. Інтелігенція з СУЗ, головна учителі по селях, які
мали можливість бачити наш рух говорити з повстанцями, читати нашу лі-
тературу дуже інтенсивно представляються до нас.

Життя радянського інтелігента - це не достачі і голод. Тому зарплата
надто мала, а товари дуже дорогі, інтелігенція зацікавляє ться спекуляцією

Більшовики далі намагаються, проби священників перейшли на правосла-
ва. Деякі проти цього опираються, деякі, проби охоронити свою власну сє-
ра переходять на православя, а інші хоча перейти, то це деркають в кон-
спірації і до нашого руху ставляться прихильно, як каже українська пре-
повідка: "Богові свічку і чортові шарок".

Часті-національна інтелігенція до нашого руху ставиться ворожо, ста-
рається пошкодити, а, навіть, а навіть допомагає більшовикам у боротьбі
з нами.

8. Слаба здоровля:

Більшовики на звертають уваги на стан здоровля і гігієни між привільним населенням. Доказом цього є брак медикаментів в аптеках, які є в кожному райцентрі. Крім того в кожному райцентрі є поліклініка і аптека, але помочі з них дуже мало. Хворих до шпиталів не хочуть приїздити а якщо приїдуть, то дуже часто лікують медикаментами, як рівнож не дають. Істи так, що хворий замість выздоровлення отадає на силках. Одначе пасажир повин радить собі в тому і з дому допосить харчі для хворих. Приїздом може бути стрибок зі села Хлопінка, який став ранений відчас перестрілки з повстанцями, в м'язи правої ноги - рана нелегка. Його до шпиталю не хотіли прийняти, тільки відіслали до дому, а на лікування дали квасолю і води. Рана від цього не могла згоїтися.

9. Свотільна опіка:

Допомога, яку дають більшовики, не вистарчає на одержання потребного. Ранені "Вітчизняної війни" категорії-I одержують 120 крб. на місяць

"	"	"	-II	"	72	"	"
"	"	"	-III	"	55	"	"

Дуже мало використовують жінки і діти борців "Вітчизняної війни", як нпр.: жінка з трьома дітьми замість одержувати 75 крб. на місяць, а бездітна вдова - 71 крб. Знова родиві за сина одержують - 72 крб.

Допомога, яку дають більшовики, хоча є мала, та якщо б вийнято всі придержувалися точності, то потребуючі могли б менш-більш користати, але більшовики платню за один місяць дають раз на кілька місяців. Крім того при виплачуванні стягають різні дрячки.

10. Відбродова:

В терені, як попередньому місці відбродови не череводитися, за винятком відбродови будинків в райцентрі Пробізна, яка де бивачим ходять.

11. Червона Армія:

В терені червоно-армійців знаходиться дуже мало (около 500 чоловік). В них завважиться велика ненависть до сталінського режиму, бо все навколо кучилося те бурлацьке життя армійця. Кожний бажав повернути домів та жити спокійним життям, одначе кожному знає, що цього собою не може сподіватися в червоній раю. До червоної вжене мають охоти, але про третьо імперіалістичну війну, яка, мовляв, принесе свободу поневоленным народам. Червоноармійців закликає ЦКР до помочі в якій проти нашого раху. Частина червоноармійців до нашого раху ставиться прихильно і стараються з українським населенням жити добре. Між ними рівнож стрічаються голубишків, які на зовні "добрі "та " щирі" українці, а в дійсності-це замишлені конрозвідчики.

11. Поляки:

Польське населення в 80 % вибралося на Польщу. Переселення продовжується; деякі поляки надвірцях, а деякі в райцентрах чекать на транспорт. Більшість поляків, які не хочуть виїжджати на Захід, до українського населення ставляться прихильно, тривають, що це українська земля, і наша боротьба є доцільна, як рівнож стараються помагати українським повстанцям. Крім того отричаються поляків-шувіністів, які думают виїжджати на Захід, але говорять, що то не на довго, що тут є польська земля. Поляки демобілізовані ЧА, яких жінки українки, на Захід не хочуть виїжджати. Відносини між поляками, а українцями, головню переселенцями в ході, є заострені, а навіть ворожі.

Поляки з Польщі пишуть листи, в котрих описують про "демократичний" устрій Польщі, про владу і голод польського народу, ініі знову пишуть, про невдовзі повернуть до Галичини-"свої"землі.

III. Жиди:

Мусіть-всі жиди виїхали на Захід, а ті, що залишилися тільки в містах) також пакуються і думують виїхати.

IV. Українське громадянство:

Більшовики своїми акціями проти вивольного українського руху старуються заломити організовані кадри і деморалізувати українське населення. Та всяк таки маси, за винятком кількох заломаних осіб, вірять в перемогу і не деморалізуються. До більшовиків ставляться ворожо і з великою ненавистю, яка витілює з безнастанного стягання контингенту, податків і інших драчок та терор, який вже добре знає українське громадянство. Більшовик-це образ для села, як в XIII-IV ст. татарин. При появі більшовиків в село немаче завмирає: люди дуже млякоходять по вулицях, бо коженні чинкає стрічі з ними. На мітинги добровіно не йдуть, а зганяють їх доштанки, або більшовики. Населення кожного більшовика вважає, як злодія-грабівника, від якого треба все добре заховати, а як знайдуть, то вбивать, бо "ето банлеровске".

Коли згадаємо про моральну оторінку, а головню жінок, то слід сказати, що війна залишила своє пятно аморальності. Про це можуть свідчити густі явища венеричних хворіб по селах, які повстали внаслідок того, що жінки в час відсутності своїх чоловіків радо "гостити" москвичів, чи повертали деякі чоловіки в армії венерично хворі. Напр. в ос. Коцюбинички з хворих 40 осіб, Яблунів 30 і т.д. Рівнож обнизилає мораль серед молоді, а головню серед учасників істробітельних баталіонів, які часто стрічаються із більшовиками і засвоюють собі млякові-іхню поведінку.

Під оглядом політичної виробленості маси можемо поділити на дві частини: одні це люди більш вироблені, які цікавляться новою літературою, більшовицькою пресою та взагалі політичним життям, а другі - це люди, які живуть подіями дня - хвилинами, але цілості маси бажать Українськю! Самостійно! Держави та проб чим скорше скинути із себе більшовицьке ярмо. Під назвою ОУН українські маси розуміють українських повстанців /вважають "наші хлопці"/ до яких ставляться прихильно. Тут також можна поділити на частини: одні вважають ОУН, як шлях, який веде народ до кращого його життя, тобто до здобуття своєї держави, але при відповідній політичній конюнктурі може тільки її здобути, другі, як тільки часову боротьбу, бо, мовляв, "хто знає, чи з того пр вийде", але помагють повстанцям, бо "якось не випадеє остатись по заді". Третя деяка мала частина/пова сексотами, які ставили кола в наслідок більшовицького шантажного янгування а також розконструції контактування з нами/ - це чисто ворожий елемент, який цілковито став на службу ворогові і вважає нас найпотімшими своїми ворогами. Це люди комуністичних поглядів, або які чують ся "схрипцєними" нами і тому служать більшовикам, прямо, як яничари.

Взагаліному маси орієнтують ся на чужі сили, тобто, - на конфлікт СРСР з ~~англійськими~~ зах. альянсами, а наш вивольний рух, як лише рішальний чинник в предбаченій війні в здобуттю власної держави.

Постій, дня 15.1.1946 р.

Слава Україні!

Після такого говорення прийняти бачо до знакомого господаря, то він казав: "А я зшто чи вас прийняти, може ви все з більшовицькими прийшли, бо тут говорили, що ви згрішилися." Обідних фіктив стрічалося дуже багато.

Цього місяця появилося багато багато брошур, як: "Положення про вибори", "Кандидати трояких Крмлянців і Ткачук"; інші. Районні газети головну увагу присвячують підготовці до виборів, представляючи "найдемократичніші вибори" в світі і кандидатів трояких.

Зкінцем місяця появилися лозунги про "вибори", нпр.: "Большевицькі вибори - це найдемократичніші вибори в світі!", "Дня, 10 лютого відбудуться вибори у Верховну Радю СРСР!", "Видімо віс голоси за кращих синів і дочок нашої Васьківщини!", "Голосуємо за Колманця і Ткачука!" і т.д.

5. Шкільництво:

До В. і тривали періоди фірмі. З причини, що в шкільних будинках або цілком, або частинно кватиркували військові гарнізони, це можливо було систематично вести навч. Крім цього багато дітей з школи не відвідує з браку зимового взуття та опілля.

Більшовицькі шкільні класи найбільше намагаються на інтернаціональну і комуністично виховання шкільної дітвори. Однак учительство не проводить цього в життя. В загальному в діторі з відчуження ненависті до більшовиків, а навпаки любов до повстанців. Діагнозом його можуть бути чимосьі забави, які дітвори влаштовують на снігу, в яких діляться на дві групи, а саме: повстанців і більшовиків, оп'єсія зводять бій, в якому повстанці виходять переможцями.

6. Просвіта:

Культурно-освітній діяльність більшовики присвячують дуже мало уваги. Клуби по багатьох не проводять жодної діяльності. В приміщеннях клубів часом з несприятливою погодою відбуваються мітинги. Голови клубів хоча є незначні, однак вони роботи не проводять. В районних клубах є організовані, в яких відбуваються концерти, в програмі котрих входять російські пісні і цюльямці, діалоги та досить дуренькі скіти. Цього місяця в деяких районах /Котичинці, Білобожниця/ проявила свою активність "оркестра". З районів до сіл відбувала "славна музика", де при допомозі війська з гарнізону зганяли до приміщень клубів молодих жінок та дівчат і силою тягнули їх танцювати. В с. Оринківці піскали десятників по людей, бутьто би на мітинг, але вони нікого не привели. Тоді "інженери" повідчиняли вікна і двері почали грати, щоб цих заманити людей до клубу, але і це не привело до бажаних успіхів. В останнє по людей пішли воєнні з гарнізону, які також нікого не привели, тільки збрали багато дітвори, яким приграти кілька танців. Після танців кумеді "музика" відїїла до районного.

7. Інтелегенція:

В багатьох радянсько-інтелегенції входять інтелегенція з ЗУЗ і СЗС. /своєю якої з небагато москалів. Сільська інтелегенція - свіденники та ученьство, яка з переслідувана через НКД, про, що свідчить кілька арештувань /Болморше, Чорнокінци, Могильниця / Міська інтелегенція - це різні працівники адміністрації, ученьство свіденників. Тут знаходиться небагато кількість східників - українців, але і небагато росіян. Більша кількість цих людей не кваліфікована в своєму ділі. Кваліфікації доповнюють коротко-тривалими курсами, які створює уряд. В загальному національна свідомість з низька. Під оглядом національної свідомості представляють краще інтелегенція з ЗУЗ, яка на зовні цього не показує і з ворожо наставлена до більшовицької влади та співатавчує з нашим рідом.

Одначе ррїзнятїсь на закордон, в чому пускає багато політичних сплетнів та вісток. Решта інтелігенції прибуває зі сходу під час оди- нниці місцевої шкільної, а в більшості одинокі, які ставлять ся до більшовицького режиму ворожо, з причини тяжкого матеріального станови- ща. Протяжкі матеріальні відносини серед ріднянської інтелігенції свід- чить шкільний допоміг серед населення, а головню бідняк.

До політичної роботи інтелігенція не дуже то ангажується, як по більшовицькій стороні, так і по нашої, стараючись бути в цьому відно- шенні незграбною. Більшовицьку пресу читає, а якої дає свої критичні ви- висновок. Зрештою неохоче одити першої сесії Генеральної Асамблеї, бажаючи знати, як будуть розв'язувати деякі політичні проблеми, а голов- но, як будуть ставитися інші нації до більшовиків.

8. Стан здоров'я:

В кожному районі є шпиталь, поліклінічна аптека. До шпиталів мало кого приймають, через брак місця, бо лікують венериків, головню біл- шовиків. Населення лікарську поміч одержує констром держави, що хто хо- че направило виїжджати, а матеріальні відносини дозволяють йому на це, то лікується приватно.

9. Суспільна опіка:

Суспільна опіка не приносить матеріальної допомоги потребуючим, навіть інвалідам "Вітчизняної" війни/К-1-120 крб., К-2-82 крб., К-3-56 крб./ . Доказом цього можуть бути "герої Вітчизняної" війни, які цілими грома- дами блукають на ярмарках та базарах і отверто висловлюють своє не- задоволення з більшовицького режиму.

Органи, що мають опікуватися бездомними дітьми з створені; для цьо- го збирають таких дітей до спеціальних установ, деких, що можуть пра- цівати 12-15 літ/викликають на відпочивальну роботу, а дуже малих забирають до дитячих, які з створені в районі Копичинці і Терешовія. В дит- ячих майже всі діти зі сходу, яких називають жидівками,

10. Відбродова:

В терені відбродови не перевозиться жадної.

11. Червона Армія:

Крім гарнізонів артилерійної частини армії Конова в терені червоно арміяців не стрічалося. Вони під наказом НКВД-ЛДР робили підсідки, ревізії, обшари і інші акції. Зі своєї охоти вони цього не робили, про що свідчитьте, що самі червоно-арміяці нікого не провіщали на до- рогах, а де був старшина то без цього не обійшлося.

Політичними життями цікавилися дуже мало, а вперше за все дізнали про насильства свого голодного батька, шкільні нагоди пошити вошки і знайти собі яку небудь хліну. Газети і журналі впливають до курення, не прочи- таючи їх. Часто згадували про третю імперіалістичну війну, але до воюван- ня вже не мали охоти.

12. Поляки.

За останній місяць виїзд за Сян не було, то і процент національного стану не змінився. Поляки зі сім реєструвалися на виїзд на Захід та переїхали ліса в райони, де чekali на транспорт на березень. Поляки, відірвавшись зі сім, до визвольного руху ставилися ворожо, мовляв вони відірвавшись через повстанців. З причини цього роблять донос на НКВД на своїх сусідів, мовляв, вони співпрацюють з нашим рухом, нпр.: Польді, який виїжджав зі села Клопівка на залізничній двірці до Хороскова, доміс на НКВД, що в його сусіда перебувають повстанці. З причиною цього більшовики оточили повстанців у вище згаданій хаті, звідси повстанці відірвавшись, з причини переселення, до більшовиків ставлять ся ворожо.

ЗАСВІДЧУВАЛЬНИЙ НАПИС СПРАВИ № _____

У справі (розділі опису, закінченому описі) підшито і пронумеровано 33
(тридцять три) аркушів;
у тому числі літерні номери _____;
пропущені номери _____
+ аркушів внутрішнього опису _____

Особливості фізичного стану та формування справи	Номери аркушів
1	2

Головн. спеціаліст Je
Посада (підпис)
20.06. 20 18 року

Г. Мух
(ініціали (ініціал імені), прізвище)